

Aatteellisen yhdistyksen toiminta ja rahoitus

Joanna Kärkäs

Opinnäytetyö
Johdon assistenttityön ja kielten
koulutusohjelma
2015

Tekijä(t) Joanna Kärkäs	
Koulutusohjelma Johdon assistenttityön ja kielten koulutusohjelma	
Opinnäytetyön otsikko Aatteellisen yhdistyksen toiminta ja rahoitus	Sivu- ja liitesivumäärä 31 + 7
<p>Opinnäytetyössä selvitettiin Helsingin Autismi- ja Aspergeriyhdistys ry:n toiminnan rahoittamiseksi potentiaalisia avustusten myöntäjätahoja julkiselta ja yksityissektorilta. Työn tutkimusosuudessa laadittiin Webropol-kysely Autismi- ja Aspergeriliiton jäsenyhdistyksille. Kyselyn avulla haluttiin selvittää avustusten myöntäjätahoja, joilta yhdistykset tällä hetkellä saavat avustuksia. Kyselylomakkeen pohjaksi tehtiin kaksi teemahaastattelua, joista saatuja tietoja hyödynnettiin kyselylomakkeen laatimisessa. Osana toimeksiantoa selvitettiin myös eri säätiöiden avustuksia ja opinnäytetyön liitteeksi koottiin listaus niistä säätiöistä, jotka tukevat lasten ja nuorten hyvinvointia.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuus on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa käsitellään järjestöjä palvelujen tarjoajana kunnallisten toimijoiden lisänä sekä järjestöjen toimintaa vapaaehtoistyön näkökulmasta. Teoriaosuudessa selvitetään myös yhdistyksen kirjanpidon erityispiirteitä ja tarkastellaan sitä, miten yhdistysten tilivelvollisuus ja tilinpäätösinformaatio eroavat yritysten tilivelvollisuudesta ja tilinpäätösinformaatiosta.</p> <p>Työn toiminnallisessa osuudessa analysoidaan kyselylomakkeen tuloksia. Ensin käydään läpi vastaajayhdistysten tämän hetkistä toimintaa ja rahoitusta sekä yhdistysten toiveita toiminnan kehittämiseksi, jos niillä olisi riittävästi resursseja ja rahoitusta kehittämiseen. Tässä osuudessa tutkitaan myös yhdistysten avustusten hakemista vuodelle 2014; mistä ja minkälaisia avustuksia yhdistykset ovat hakeneet. Vastauksista käy ilmi, että kaikilla yhdistyksillä on tällä hetkellä vaihtelevasti toimintaa jäsenilleen, mutta toiveita toiminnan kehittämiseksi edelleen olisi, jos käytävissä olisi enemmän henkilöresursseja ja lisärahoitusta. Avustuksia vuodelle 2014 haettiin melko ahkerasti, mutta yhdistysten aktiivisuudessa on suurta vaihtelua. Toiminnassaan aktiivisimmat yhdistykset olivat hakeneet usein myös ahkerimmin avustuksia. Yksityisiltä toimijoilta ei ollut juurikaan haettu avustuksia. Avustuksia hylättiin melko harvoin, mikä toivottavasti madaltaa yhdistysten kynnystä hakea avustuksia useammilta tahoilta tulevaisuudessa.</p>	
Asiasanat Avustukset, aatteelliset järjestöt, kirjanpito, vapaaehtoistyö, kyselytutkimus	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tavoitteet ja rajaukset	2
1.2	Tutkimusmenetelmän valinta	2
1.3	Työn rakenne	4
2	Mihin järjestöjä ja vapaaehtoisia tarvitaan?	5
2.1	Järjestöjen arvo palvelujen tuottajana	5
2.1.1	Sosiaali- ja terveysjärjestöt kunnan näkökulmasta	5
2.1.2	Taloustaantumien vaikutus kolmannen sektorin toimintaan	5
2.2	Vapaaehtoistoiminta järjestöjen kannattimena	6
2.2.1	Vapaaehtoistyö Suomessa tilastojen valossa	6
2.2.2	Järjestöjen haasteita vapaaehtoistoiminnan näkökulmasta	8
2.2.3	Kolmannen sektorin mahdollisuudet muuttuvassa yhteiskunnassa	10
3	Aatteellisen yhteisön taloushallinto	11
3.1	Tavoitellako voittoa vai eikö tavoitella?	11
3.2	Yhdistyksen kirjanpito	12
3.2.1	Yhdistyksen kirjanpidon erityispiirteitä	12
3.2.2	Yhdistyksen tilinpäätös ja tilivelvollisuus	13
3.2.3	Yhdistyksen tilintarkastus	14
4	Kyselytutkimuksen toteutus ja tulokset	16
4.1	Tutkimuksen toteutus	16
4.1.1	Kyselylomakkeen rakenne	16
4.1.2	Listaus säätiöistä	17
4.2	Vastaajayhdistysten taustaa	17
4.2.1	Yhdistysten tämän hetkinen toiminta	18
4.2.2	Toiminnan rahoitus	19
4.2.3	Toiminnan pyörittäminen	20
4.2.4	Toiminnan kehittämistoiveet	20
4.3	Yhdistysten avustusten hakeminen vuodelle 2014	21
4.3.1	Kaupunkien ja kuntien hallitukset ja lautakunnat	22
4.3.2	Muut toimijat	23
4.3.3	Yksityiset toimijat	24
4.3.4	Tilojen lainaaminen käyttöön	25
5	Pohdinta	26
	Lähteet	29
	Liitteet	32

1 Johdanto

Kolmannen sektorin painoarvo palvelujen tarjoajana kasvaa koko ajan, kun kunnat ja valtio säästävät palveluissa. Myös sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen osastopäällikkö Juha Jolkkonen totesi avauksessaan 21.8.2014 järjestetyssä Järjestötyön seminaarissa, että järjestöt ovat tärkeä kumppani sosiaali- ja terveystieteiden tuottamisessa helsinkiläisille. Julkisia määrärahoja supistetaan koko ajan, joten järjestöjen rooli henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin kohentajana kasvaa vuosi vuodelta. Julkinen rahoitus vähenee myös järjestöissä, joten on tärkeää keksiä uusia tapoja toiminnan rahoittamiseksi.

Tässä työssä selvitetään Helsingin Autismi- ja Aspergeriyhdistys ry:n toimeksiantona mahdollisimman kattavasti niitä potentiaalisia tahoja, joilta voisi hakea rahallista tai muuta tukea yhdistyksen toiminnan ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Haasteena avustusten hakemiselle on usein se, että yhdistyksillä ei ole riittävästi tietoa potentiaalisista avustusten myöntäjistä. Toimeksiantajayhdistys aloitti vuoden 2014 alusta säännölliset vertaistukitaapaamiset, joiden ajaksi on palkattu lastenhoitaja, jotta molemmat vanhemmat ja yksinhuoltajat pääsisivät myös mukaan. Toimintaa olisi tarkoitus kehittää edelleen, mutta uusia toimintoja ei voida ylläpitää ainoastaan yhdistyksen jäsenmaksutuotoilla. Jäljempänä tutkielmassa erilaisista tuista käytetään yhteisnimitystä avustus, joka siis kattaa sekä rahallisen että muunlaisen tuen.

Avustusten hakeminen on aina ajankohtainen aihe, koska avustukset myönnetään useimmiten vuodeksi kerrallaan, ja avustuksen myöntävästä tahosta riippuen jo pelkästään hakuajankohtien selvittäminen on työlästä. Helsingin Autismi- ja Aspergeriyhdistys on Suomen Autismi- ja Aspergerliiton jäsenyhdistys, eikä sillä ole palkattuja työntekijöitä. Näin ollen sillä ei myöskään ole resursseja yhdistyksen sisällä kartoittaa mahdollisia avustusten hakupaikkoja. Yhdistyksen aktiiveina toimivat lähinnä vanhemmat, joilla on kädet täynnä töitä vapaa-ajalla muutenkin. Autismi- ja Aspergerliitolla on ympäri Suomen 25 jäsenyhdistystä, ja mitä todennäköisemmin ne kaikki painivat samojen haasteiden kanssa.

Kiinnostukseni aiheeseen lähti siitä, että olen ollut töissä sosiaalitoimistossa useampaan otteeseen vuosina 2012–2014, ja olen huomannut, että sosiaalipalveluja kiristetään koko ajan, vaikka toimeentulotuen piiriin tulee vuosi vuodelta enemmän tuen tarvisijoita. Kunnalta ja valtiolta saa perustoimeentulon, mutta ihmisarvoisen elämän ylläpitämiseksi tarvitaan muutakin kuin rahallinen minimitulo. Tässä kohdassa järjestöt ja seurakunnat usein tulevat kuvioihin. Varsinkin erityislasten vanhemmat tarvitsevat tukea ja vertaistukea, jotta jaksavat arjessa. Kunnalta tätä erityistukea voi olla vaikea saada, mutta erilaiset järjestöt ovat usein avoimia kaikille halukkaille. Lisäksi kiinnostuin aiheesta, koska toivon työllisty-

väni tulevaisuudessa kolmannen sektorin tarjoamassa työssä. On hienoa, jos työstäni on hyötyä uusien toimintojen kehittämisessä sellaisilla tahoilla, joilla ei muuten olisi siihen resursseja.

1.1 Tavoitteet ja rajaukset

Tarkoituksena on lähestyä kaikkia Suomen Autismi- ja Aspergerliiton jäsenyhdistyksiä kyselylomakkeella sekä laatia kaikkia jäsenyhdistyksiä hyödyttävä selvitys avustusta myöntävistä tahoista. Kyselylomakkeen laatimisen helpottamiseksi ja selkeyttämiseksi haastattelen Autismi- ja Aspergerliiton talouspäällikkö Sirkku Palamaata ja Sotainvalidiliiton projektipäällikkö Eija Kilgasta, joilla molemmilla on kokemusta varainhankinnasta.

Aluksi ajateltiin, että lähetettäisiin kysely myös muille kuin Autismi- ja Aspergerliiton jäsenyhdistyksille, mutta tutkimus päätettiin kuitenkin rajata koskemaan nimenomaan autismikirjon jäsenyhdistyksiä. Toinen ajankohtainen tutkimuskohde olisi ollut selvittää, miten pääkaupunkiseudun jäsenyhdistysten (Helsinki, Espoo, Vantaa) yhdistyminen olisi vaikuttanut avustusten myöntämiseen. Yhdistykset suunnittelivat keväällä 2014 voimavarojen yhdistämistä yhden suuren yhdistyksen alle.

Toinen keskeinen rajaus on, että tutkimuksessa keskitytään vain avustusten hakemiseen, eikä kaikkeen yhdistyksen varainhankintaan. Pienten ja keskisuurten yhdistysten varainhankintaa on tutkinut opinnäytetyössään mm. Maria Huiskonen Oulun seudun ammattikorkeakoulusta. Hän keskittyi työssään selvittämään, mitä erilaisia varainhankintatapoja yhdistykset Oulun seudulla käyttävät. (Huiskonen 2010.) Aihetta on siis tutkittu aiemmin, mutta eri näkökulmasta.

1.2 Tutkimusmenetelmän valinta

Opinnäytetyöni materiaali koostuu haastatteluista ja niiden pohjalta ideoidusta kyselylomakkeesta. Haastattelut toteutetaan teemahaastatteluina. Teemahaastattelu on ikään kuin keskustelu, jonka aihepiiri ja teema-alueet on etukäteen määritelty. Siinä ei ole tarkoin määriteltyjä kysymyksiä, vaan haastattelijä käy haastateltavan kanssa ennalta määritetyt teema-alueet läpi. (Eskola & Vastamäki 2007, 25–27.) Mielestäni haastattelutapani lähenteli jo avointa haastattelua, koska minulla ei ollut kuin yksi teema-alue, jonka kävin haastateltavien kanssa läpi. Avoin haastattelu muistuttaa eniten tavallista keskustelua (Eskola & Vastamäki 2007, 28). Onnekseni molemmat haastateltavani osallistuivat innokkaasti keskusteluun, joten teema-alue laajeni kuin itsestään. Haastattelujen aikana syntyi

hyviä ideoita ja niissä paneuduttiin muutenkin yhdistysten pyörittämisen ongelmiin, kuten vapaaehtoisten väsymiseen ja vapaaehtoisten vähyyteen.

Haastattelujen pohjalta tein kyselylomakkeen Autismi- ja Aspergerliiton jäsenyhdistyksille. Halusin tehdä lyhyen ja ytimekkään monivalintalomakkeen, jossa olisi valmiiksi mahdollisimman laajasti vastausvaihtoehtoja. Raine Vallin (2007, 103–104) mukaan lomakkeen voi jakaa kolmeen vaiheeseen vastaajan motivaation mukaan. Ensimmäisessä vaiheessa herätetään luottamus tutkittavan ja tutkijan välillä. Tämä onnistuu parhaiten osoittamalla kyselyn tärkeys ja mielekkyys. Toisen vaiheen aikana voi mennä jo arempiin kysymyksiin ja kolmannessa vaiheessa tulevat taustakysymykset. Varsinkin pitkän kyselyn kohdalla on suotavaa, että taustakysymykset tulevat vasta lopussa, koska niihin on helppo vastata, vaikkei jaksaisi muuten enää keskittyä (Vallin 2007, 104.) Itse haluan aloittaa kyselyn taustakysymyksillä. Lomakkeeni on lyhyt, vain kaksi sivua, joten väsymystä vastaamiseen tuskin ehtii kenellekään tulla. Alun taustakysymyksillä haluan luoda nimenomaan Vallin mainitseman luottamussuhteen kyselyn vastaajiin. Myös kyselyn saatteessa painotan vastaamisen hyödyllisyyttä kaikille kyselyyn osallistuneille.

Kysymysten asettelussa käytin valmiita vastausvaihtoehtoja ja joidenkin kysymysten lopuksi annoin mahdollisuuden vastata kysymykseen vielä avoimesti. Vallin (2007, 124) mukaan avointen kysymysten rikkaus on se, että vastauksista voi saada hyviä ideoita. Nimenomaan ideoiden saaminen on koko kyselyni perimmäinen tarkoitus. Huonoja puolia Vallin (2007, 124) mukaan on se, että avoimiin kysymyksiin saatetaan jättää vastaamatta tai niihin vastataan ylimalkaisesti. Koska minun ei ole aivan välttämätöntä saada vastauksia lomakkeeseeni opinnäytetyön onnistumisen kannalta, en ole kovin huolissani ihmisten vastausinnostuksesta tai vastausten tarkkuudesta. Kaikki vastaukset tuovat varmasti lisäarvoa tutkimukselleni laadusta ja määrästä riippumatta.

Hakala (2004, 14) kirjoittaa teoksessaan Opinnäytetyö ammattikorkeakoululuille, että opinnäytetyön kirjoittamiseen tulee asennoitua siten, ettei sen tarvitse olla huikea tieteellinen tutkielma, vaan hyödyttää toimeksiantajaa ja kehittää kirjoittajan ammattitaitoa. Tämä oli lohduttava tieto, koska tämä työ on suora vastaus avuntarpeeseen, eikä ole niin tärkeää, onko tutkimus tarpeeksi tieteellinen. Lisäksi opinnäytetyön lukijat eivät ole tietyn ammattialan edustajia, vaan heillä voi olla minkälainen tausta tahansa, joten on tärkeää, että työn tulokset on esitetty siten, että ne avautuvat kaikille.

1.3 Työn rakenne

Opinnäytetyö on jaettu teoria- ja tutkimusosaan. Teoriaosuus alkaa johdannolla, jossa esitellään lyhyesti tutkimusaihe, aiheen rajaukset, tutkimuksen tavoite, tutkimusmenetelmät ja miksi juuri kyseinen tutkimusaihe on valittu. Varsinaisessa teoriaosuuden ensimmäisessä osuudessa kerrotaan järjestöjen ja vapaaehtoisten merkityksestä yhteiskunnalle. Siinä pohditaan, mikä on järjestöjen asema palvelujen tuottajana julkisen sektorin lisäksi ja vapaaehtoistoimintaa järjestöissä. Teoriaosuuden toisessa osuudessa käsitellään kirjanpitoa ja tilinpäätöstä yhdistysten näkökulmasta. Lisäksi käyn läpi keskeisiä käsitteitä, kuten aatteellisuus ja yleishyödyllisyys.

Tutkimuksen analyysiosuudessa käydään ensin läpi, miten tutkimus toteutettiin. Sen jälkeen esitellään yhdistysten vastaukset kyselylomakkeen taustatieto-osioon sekä itse avustusten haku -osuuteen.

Lopun pohdintaosuudessa annetaan haastattelujen ja kyselylomakkeen pohjalta ehdotuksia siitä, mihin yhdistysten kannattaisi keskittyä tuen hakemisessa. Lisäksi pohdin omaa oppimistani ja mahdollisia kehittämiskohteita. Lähetän tutkimuksen valmistuttua analyysi- ja pohdintaosuudet tiedoksi kyselyyn osallistuneille yhdistyksille.

2 Mihin järjestöjä ja vapaaehtoisia tarvitaan?

Tässä luvussa käydään läpi palvelujen tarjoamista kolmannen sektorin, eli säätiöiden, yhdistysten ja järjestöjen, näkökulmasta. Käytän selvyuden vuoksi termiä järjestö sisällyttään siihen järjestöjen lisäksi niin säätiöt kuin yhdistyksetkin.

2.1 Järjestöjen arvo palvelujen tuottajana

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen tulee olla valmiita vastaamaan alati muuttuviin yhteiskunnan haasteisiin, kuten ihmisten ikääntymiseen, työttömyyden kasvuun ja toisaalta työvoimapuulaan toisilla aloilla, kansainvälistymiseen ja monikulttuurisuuteen, eriarvoisuuden ja hyvinvointi- ja terveyserojen kasvuun. Toisin kuin yritykset, järjestöt ovat ensisijaisesti olemassa ihmisiä ja heidän tarpeitaan varten. Yhteiskunnan rakenneuudistusten myötä myös järjestöjen täytyy miettiä, mikä niiden rooli on muuttuvassa yhteiskunnassa ja ketkä ovat niiden kumppaneita. (Järjestöbarometri 2012, 11.)

2.1.1 Sosiaali- ja terveysjärjestöt kunnan näkökulmasta

Osastopäällikkö Juha Jolkkonen Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluista avasi Helsingissä 24.8.2014 järjestetyn järjestöseminaarin kertomalla sosiaali- ja terveysviraston strategiasta ja sosiaali- ja terveysjärjestöjen roolista tässä strategiassa. Jolkkosen mukaan järjestöt ovat tärkeitä kumppaneita sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajina jo siinäkin mielessä, että järjestöt saattavat löytää sellaisia ihmisryhmiä, jotka helposti jäävät julkisten palvelujen ulkopuolelle. Järjestöjen ja kaupungin yhteistyö koostuu pääasiassa siitä, että järjestöt ovat kilpailutettuja ostopalvelujen tuottajia, tärkeitä hankeyhteistyökumppaneita ja järjestöavustusten saajia. (Jolkkonen 24.8.2014.)

Kaupungin toimielinten rakenne on yleensä raskas ja uudistuksien toteutuminen kestää kauan, joten järjestöt ovat yleensä nopeampia käynnistämään uusia toimintamuotoja ja palveluja. Järjestöt ovat yleishyödyllisiä yhteisöjä, joten niistä kumpuava tarve tuottaa palveluja perustuu oikeaan tarpeeseen, eikä lähde rahoitusmahdollisuuksista. Kiristynyt taloustilanne kurittaa kaupunkien lisäksi myös järjestöjä, koska kaupungit ovat tärkeimpiä järjestöjen tukijoita. (Jolkkonen 24.8.2014.)

2.1.2 Taloustaantumien vaikutus kolmannen sektorin toimintaan

Huomattava osa järjestöjen toiminnasta tapahtuu paikallisyhdistyksissä, jotka tarjoavat harrastus- ja virkistystoimintaa jäsenilleen ja mahdollisesti myös ulkopuolisille henkilöille. Paikallisyhdistykset toimivat usein vapaaehtoisvoimin. Sosiaali- ja terveysyhdistysten työ

on ehkäisevää työtä, jonka tarkoituksena on ylläpitää ja parantaa ihmisten terveyttä ja toimintakykyä. (Järjestöbarometri 2012, 12–13.)

Pitkittyneen, huonon taloustilanteen takia on oletettavissa, että järjestöjä kutsutaan enenevässä määrin avuksi tarjoamaan palveluja ja tukea kaikkein heikoimmassa asemassa oleville kansalaisille. Järjestöjen tulee olla valmiita omalta osaltaan reagoimaan väestön ikääntymiseen, nuorison syrjäytymiseen ja työttömyyden lisääntymiseen. Esimerkiksi vanhuksat tarvitsevat järjestöjen tarjoamia ennaltaehkäiseviä sekä hyvinvointia ja terveyttä edistäviä palveluja. Nuorten yhteiskuntatakuu ja työttömien kuntakokeilu voivat tarjota järjestöille uusia mahdollisuuksia. (Järjestöbarometri 2012, 19–21.)

Huonossa taloustilanteessa järjestöjen rooli jäsentensä äänitorvena kasvaa, jotta kaikkein huono-osaisimmatkin saisivat heille kuuluvat peruspalvelut. Kuntien valtionosuuksia on leikattu vuosi vuodelta, mikä heikentää kuntien palvelujen tarjontaa. (Järjestöbarometri 2012, 22.) 1990-luvun laman aikaiset sosiaali- ja terveyspalvelujen leikkaukset näkyvät vielä nykyäänkin. Vanhempia silloin stressannut taloustilanne on usein siirtynyt heidän silloin kouluikäisiin lapsiinsa. Helsingin Sanomat (9.7.2013) kirjoittaa artikkelissaan 1987 syntyneiden nuorten aikuisten mielenterveysongelmista, joista kärsii jopa joka viides tästä ikäluokasta. Ongelmat juontavat juurensa 90-luvun laman leikkauksiin ja niistä syntyneisiin ongelmiin. Perheet turvautuivat toimeentulotukeen ja huono-osaisuus siirtyi seuraavalle sukupolvelle. (HS 9.7.2013.)

2.2 Vapaaehtoistoiminta järjestöjen kannattimena

Eräs suuri vahvuus järjestöissä yrityksiin verrattuna ovat vapaaehtoiset. Vapaaehtoiset ovat suuri työvoimallinen resurssi. Marianne Nylundin ja Anne Birgitta Yeungin (2005, 14) mukaan vapaaehtoistoimintaa on ollut olemassa kautta aikojen, mutta siitä on käytetty eri käsitteitä yhteiskunnallisen muutoksen eri vaiheissa. Tällaisia käsitteitä ovat esimerkiksi talkootyö, armeliaisuus, hyväntekeväisyys, vapaaehtoistoiminta, vapaaehtoisuus ja vapaaehtoistyö. Näille yhteistä on kuitenkin se, että ne ovat ”palkatonta, vapaasta tahdosta kumpuavaa yleishyödyllistä toimintaa, joka useimmiten on organisoitunut jonkin tahon avustuksella”. (Nylund, M. & Yeung, B. A. 2005, 14–15.)

2.2.1 Vapaaehtoistyö Suomessa tilastojen valossa

Vuoden 2011 kansalaisbarometrin (2011, 141–142) mukaan 46 %, eli lähes puolet, suomalaisista pitää mahdollisuutta osallistua järjestötoimintaan tärkeänä tai erittäin tärkeänä ja jopa 72 % pitää sitä vähintään jonkin verran tärkeänä. Sukupuoli- ja ikäeroja ei vastauksissa juurikaan ole, mutta naiset pitävät mahdollisuutta osallistua järjestötyöhön hiukan

useammin tärkeämpänä kuin miehet. Ei lainkaan tärkeänä osallistumista pitävissä yli 75-vuotiaiden osuus on muita ikäryhmiä suurempi. Myös vapaaehtoistyö on suomalaisille tärkeää. 37 % täysi-ikäisistä kansalaisista piti mahdollisuutta osallistua vapaaehtoistoimintaan tärkeänä tai erittäin tärkeänä ja vähintään jonkin verran tärkeänä sitä piti 64 %. Ikäluokista 25–44-vuotiaat pitivät vapaaehtoistoimintaa vähiten tärkeänä ja 65–74-vuotiaille se on tärkeämpää kuin nuoremmille ikäluokille. Työttömille kotitalouksille, varsinkin yhden hengen talouksille, vapaaehtoistoiminta oli vähiten tärkeää ja eläkeläistalouksille muita useammin tärkeää kotitalousryhmittelyn mukaan tarkasteltuna. (Kansalaisbarometri 2011, 142–143.)

Täysi-ikäisistä suomalaisista 66 % on mukana vähintään yhden järjestön toiminnassa ja 44 % vähintään kahden järjestön ja jopa 30 % on mukana vähintään kolmen järjestön toiminnassa. Osallistuminen on mitattu siten, että toimintaan osallistutaan vähintään muutamia kertoja vuodessa. Osallistumiseksi on katsottu esimerkiksi myös jäsenmaksujen maksaminen. Suomalaiset ovat aktiivisuudella mitattuina innokkaimpia osallistumaan liikunta- ja urheilujärjestöjen toimintaan sekä muihin vapaa-ajan järjestöjen toimintaan. (Kansalaisbarometri 2011, 150–152.)

Tilastokeskus (SVT 2011) tutki osana ajankäyttötutkimustaan suomalaisten osallistumista vapaaehtoistyöhön vuosina 1999–2009. Kymmenessä vuodessa nuorten 10–24-vuotiaiden vapaaehtoistyön harjoittaminen oli vähentynyt kun taas yli 65-vuotiaiden osallistuminen vapaaehtoistoimintaan oli lisääntynyt (SVT 2011). Sekä Kansalaisbarometrin (2011) että Tilastokeskuksen tutkimuksen (2011) mukaan innokkaimpia vapaaehtoisia ovat siis yli 65-vuotiaat.

Tilastokeskuksen (SVT 2011) tutkimuksen mukaan korkeasti koulutetut tekevät useammin vapaaehtoistyötä kuin matalasti koulutetut. Miehet tekevät vapaaehtoistyötä enemmän ”miehisillä” aloilla, kuten urheiluseuroissa, kylätoimikunnissa ja taloyhtiöissä, kuin naiset, jotka osallistuvat vapaaehtoistoimintaan sosiaali- ja terveysjärjestöissä sekä kouluissa ja päiväkodeissa. Naapurina tai ystävänä oli auttanut 59 % tutkimukseen osallistuneesta tutkimusta edeltäneiden viimeisen neljän viikon aikana. Apu oli usein lastenhoito- tai ruuanlaittoa, ostoksilla käyntiä tai nikkarointiapua. Eroja työllisten ja työttömien tarjoamassa avussa ei juuri ollut, mutta työttömät saivat apua harvemmin kuin työssäkäyvät. (SVT 2011.)

Helsingin Sanomien Sunnuntai-liitteessä oli 21.12.2014 artikkeli suomalaisten vapaaehtoistyöstä. Diakonissalaitoksen kansalaistoiminnan johtaja Laura Hakoköngäs oli ottanut yhteyttä HS:n toimitukseen kehuakseen suomalaisten auttamishalukkuutta. Artikkelin mu-

kaan hyväntekeväisyydessä on otettu uusi askel rahan lahjoittamisesta vapaaehtoistyöhön. Hakoköngkään mukaan asenteissa on näkynyt muutosta jo parin viime vuoden aikana. Osittain tämä johtuu ihmisten yhteisöllisyyden kaipuusta ja osittain siitä, että ihmisillä, esimerkiksi eläkeläisillä, on enemmän aikaa kuin aiemmin. Myös HelsinkiMission kansalais toiminnan johtaja Henrietta Grönlundin (HS 21.12.2014) mukaan suomalaiset ovat innokkaimpien vapaaehtoistyöntekijöiden joukossa Euroopassa. Grönlundin mukaan tähän on vaikuttanut suomalaisten talkookulttuuri ja tasa-arvon arvostaminen. Vapaaehtoistyön muotoja on monenlaisia ja vapaaehtoistyötä voi tehdä, vaikkei omaisikaan mitään erikoistaitoja. Hakoköngäs painottaa myös sitä, että kaikki osaavat auttaa jotenkin, täytyy vain saada oikeat ihmiset yhtettyä yhteen. Tätä Hakoköngäs kutsuu ”matchmakingiksi”. Artikkelissa on esitelty erilaisia vapaaehtoistyön muotoja; yksi toimii mentorina tukea kaa paaville nuorille, toinen käy leikkaamassa kodittomien hiuksia ja kolmas on ystävä maa-hanmuuttajalle. (HS 21.12.2014, C2–C5.) Artikkelin sisältö vastaa omaa huomiotani siitä, että ihmisillä on halua auttaa, jos vain apu ja auttajat kohtaisivat.

2.2.2 Järjestöjen haasteita vapaaehtoistoiminnan näkökulmasta

Aaro Harju kiinnittää teoksessaan Järjestön kehittäminen (2004, 12–14) huomiota samaan seikkaan, mikä oli luettavissa Tilastokeskuksen tutkimuksestakin (SVT 2011), eli väestön ikääntymiseen ja nuorten haluttomuuteen vapaaehtoistyöhön. Harjun mukaan tällä hetkellä vielä hyvässä kunnossa olevat suuret ikäluokat ja 1950-luvulla syntyneet ovat aktiivisempia vapaaehtoistoimijoita. Lähivuosina kuitenkin ikääntyminen alkaa pikkuhiljaa painaa suurempia ikäluokkia ja terveyden heikentyminen vaikuttaa kykyyn auttaa toisia samoin kuin sosiaalisen piirin pienentyminen eläkkeelle jäämisen seurauksena. Tämän takia olisi tärkeää innostaa nuorempia sukupolvia vapaaehtoistointaan mukaan hyvissä ajoin, jotta heillä olisi aikaa oppia edellisiltä sukupolvilta, miten vapaaehtoistointaa pyöritetään. (Harju 2004, 12.) Huomasin itse saman ilmiön ollessani SPR:n järjestämällä Ystävä- ja vapaaehtoistyön kurssilla. Kurssin osallistujista, minä ja ystäväni mukaan lukien, ehkä neljä oli alle 50-vuotiaita. Kouluttaja oli iloisesti yllättynyt, että kurssilla oli niinkin monta ”nuorta”. Nuorta lainausmerkeissä, koska itsekin olen jo yli kolmenkymmenen.

Nuorisobarometristä (2012, 19) voi lukea kuitenkin, että nuorison (15–29-vuotiaat) kiinnostus vapaaehtoistointaan on kasvanut kymmenessä vuodessa 33 %:sta 37 %:iin. Nuorten vapaa-aikatutkimuksen (2009, 38) mukaan nuorten (10–29-vuotiaat) aktiivisuus järjestöissä on laskenut vuodesta 1998 vuoteen 2009 tultaessa. Suurin väheneminen on tosin tapahtunut 10–14-vuotiaiden ikäluokassa, joka ei ole ollenkaan mukana Nuorisobarometristä (2012), joten tästä ei mielestäni voi vetää johtopäätöstä, että vapaaehtoistointa houkuttelisi nuoria radikaalisti enemmän kuin järjestötoiminta. Nuorten vapaa-ajan tutki-

muksen (2009, 38) perusteella tulee kuitenkin kiinnittää huomioita tuloksiin, joiden mukaan alle 15-vuotiaat kokevat muita ikäryhmiä useammin järjestötoiminnan vanhanaikaiseksi ja ovat kyllä mukana eri ryhmien toiminnassa, jos jäsenyys ei ole pakollinen. Tämä järjestöjen olisi hyvä ottaa huomioon toimintaa kehitettäessä.

Harju (2004, 12–15) luettelee ikääntymisen lisäksi muita vapaaehtoistoimintaan negatiivisesti vaikuttavia tekijöitä. Harjun mukaan järjestöllinen osaaminen on huonontunut 80-luvulta lähtien, eli järjestöihin tulee vastuutehtäviin henkilöitä, joilla ei ole järjestöllisiä tietoja ja taitoja. Järjestötyö myös rakentuu pitkälti vapaaehtoistoiminnan varaan. Tämän takia järjestötyön tulevaisuus on vaarassa, jos nuoria ei saada houkuteltua järjestötoimintaan mukaan. Ongelma on myös se, että väestö on keskittynyt Etelä-Suomeen ja suurten taajamien ympärille. Itä- ja Pohjois-Suomen järjestötoiminta vähenee vääjämättä. Järjestötoiminnan kaupungistuminen tuo myös uusia haasteita järjestötoiminnan uudistamiseen. (Harju 2004, 12–14.)

Koulutetut suomalaiset vaativat järjestötoiminnalta enemmän. Toiminnan pitää olla hyvin suunniteltua ja organisoitua, eikä sinne päin -asenne enää riitä. (Harju 2004, 14.) Harju (2004, 14) painottaa myös, että järjestöjen tulisi verkostoitua tehokkaammin, mikä on muutenkin nykyajan trendi kaikessa kanssakäymisessä. Harju (2005) kirjoittaa syvemmin verkostoitumisesta artikkelissaan Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajana. Harjun (2005, 75–76) mukaan nyky-yhteiskunnassa kukaan ei menesty yksin. Verkostoitumalla voi keskittyä omaan ydinosaamiseensa ja samalla hyödyntää muiden ydinosaamista omaksi ja yhteiseksi hyödyksi. Suomalaisille oma reviiri on tärkeä, ja siksi verkostoituminen ei käy meiltä luonnostaan. Verkostoitumista tulisikin harjoitella tietoisesti. Pikkuhiljaa opitaan verkostomaista työskentelyä ja kasvatetaan verkostoitumisen kannalta tärkeää luottamusta toisia toimijoita kohtaan. (Harju 2005, 77.)

Harju (2004, 15) lisää, että järjestömaailmassa ei ole osattu hyödyntää kunnolla it-teknologiaa. Kirjan julkaisemisesta on tosin jo yli kymmenen vuotta, joten toivottavasti myös järjestöt ovat oppineet käyttämään enemmän sosiaalista mediaa, jota Harju oletettavasti osaltaan it-teknologian tuomilla mahdollisuuksilla tarkoitti. Järjestöbarometrin (2012, 19) mukaan uudet liikkeet osaavat hyödyntää esimerkiksi uusmedioita globaalien kansalaisyhteiskunnan rakentamisessa. Ihmiset eivät myöskään ole enää niin valmiita sitoutumaan järjestötoimintaan, vaan ovat mukana vain niin kauan kuin toiminta palvelee ja hyödyttää heitä. Järjestöissä puolestaan ei ole vielä totuttu siihen ajatukseen, että niiden pitäisi houkutella ihmisiä jäsenikseen. (Harju 2005, 15.) Aktiivitoimijat panostavat vain niihin projekteihin ja asioihin, jotka kiinnostavat heitä itseään, eivätkä niinkään järjestöjen perusrakenteiden ylläpitämiseen. Tämä puolestaan saattaa johtaa siihen, että järjestöihin

palkataan henkilöitä pyörittämään toimintaa, mikä voi johtaa jäsendemokratian kaventumiseen. (Järjestöbarometri 2012, 19.) Lopuksi Harju (2004, 15) mainitsee yritysten tulon perinteille järjestötoiminnan kentälle, esimerkiksi kulttuurituotannossa ja terveystaloudessa. Järjestöjen pitää vastata yritysten heittämiin haasteeseen, jos ne haluavat säilyttää toimintansa alalla.

2.2.3 Kolmannen sektorin mahdollisuudet muuttuvassa yhteiskunnassa

Suomalaisten yhteisöllisyydestä – tai sen puutteesta – puhutaan ja kirjoitetaan paljon. Vanhemmat muistelevat, kuinka ennen vanhaan perheet ja isovanhemmat ja isoisovanhemmat asuivat saman katona alla, kokoonnuttiin porukalla talkoisiin ja leivottiin koko suvun voimin leipää.

Harju (2005, 72) kirjoittaa, että yhteisöllisyys ei ole hävinnyt, vaan se on vain muuttanut muotoaan. Perinteisen yhteisöllisyyden tilalle on tullut väljempi ja moniulotteisempi yhteisöllisyys, jota Harju kutsuu yksilölliseksi yhteisöllisyydeksi. Tässä yhteisöllisyyden muodossa jokainen saa olla yksilö, jolla on omat arvonsa ja kulttuurinen taustansa, ja samalla hyväksytään se tosiasia, että yhteisöllisyys voi ilmentyä eri tavoin sen toteuttajasta riippuen. (Harju 2005, 73.) Järjestöbarometrissa (2012, 19) puolestaan painotetaan, että osallistamalla opitaan osallistumaan. Yhdistykset rakentavat verkostoja kansalaisten välille ja ylläpitävät ja edesauttavat yhteiskunnan yhteisöllisyyttä. Tuomalla kansalaiset yhteistyöhön toistensa kanssa eheytetään samalla yhteiskuntaa ja estetään vastakkainasettelua ja hajoamista. (Järjestöbarometri 2012, 19.)

3 Aatteellisen yhteisön taloushallinto

Tässä luvussa käydään läpi kirjanpitoa ja tilinpäätöstä lähinnä yhdistysten näkökulmasta. Ensimmäisessä osassa käydään läpi määritelmät yleishyödyllisyys ja aatteellinen yhteisö, toisessa osassa keskitytään yhdistyksen kirjanpidon erityispiirteisiin tai niiden puuttumiseen ja kolmannessa osassa paneudutaan yhdistyksen tilivelvollisuuteen.

3.1 Tavoitellako voittoa vai eikö tavoitella?

Yhdistykset ovat yleishyödyllisiä, voittoa tavoittelemattomia yhteisen aatteellisen tarkoituksen toteuttamiseen pyrkiviä lain ja hyvän tavan mukaisesti toimivia yhteisöjä (Yhdistyslaki 26.5.1989/503, 1 & 2 §). Toisin kuin yritystä perustettaessa yhdistyksen perustamiseen ei tarvita pääomaa ja sen perustajina pitää olla vähintään kolme luonnollista henkilöä tai oikeustoimikelpoinen yhteisö (Patentti- ja rekisterihallitus, 2013). Suomen perustuslain (11.6.1999/731) 13 §:n mukaan kansalaisilla on yhdistymisvapaus ja oikeus ilman lupaa perustaa yhdistys, liittyä yhdistyksen jäseneksi ja erota jäsenyydestä sekä oikeus olla liittymättä yhdistykseen.

Tuloverolain (30.12.1992/1535) 22 § määrittelee yleishyödyllisen yhteisön seuraavasti:

Yhteisö on yleishyödyllinen, jos

- 1) se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä;
- 2) sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin;
- 3) se ei tuota toiminnallaan siihen osalliselle taloudellista etua osinkona, voitto-osuutena taikka kohtuullista suurempana palkkana tai muuna hyvityksenä.

Yleishyödyllisyydellä on enemmän merkitystä verotuksen kannalta kuin aatteellisuudella, koska yleishyödyllinen yhteisö on verovelvollinen vain elinkeinotuloistaan (Perälä & Perälä 2006, 26).

Aatteellisen yhteisön toiminnan päätavoitteena on toteuttaa yhteisön säännöissä määritellyä aatteellista tavoitetta. Aatteellisuus tulee siitä, ettei yhteisön toiminta ole taloudellista eikä sen tarkoitus ole tavoitella voittoa. Päinvastoin aatteellinen yhteisö pystyy harvoin kattamaan hankkimillaan jäsentuotoilla menojaan, joten sen pitää saada tuloja varainhankinnan tai sijoitustoiminnan kautta. Jotta aatteellisen yhteisön toiminta säilyy, se ei voi toimia tappiollisesti pitkään, vaan tulojen on oltava menoja suuremmat ja kassavirtojen positiivisia. (Perälä & Perälä 2006, 29.) Jos elinkeinotoiminta ei täytä tuloverolain 22 §:ssä mainittuja kriteerejä, sen tulee olla sellaista, että sitä voidaan pitää taloudellisesti

vähäarvoisena (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336, 5 §). Yhdistykset saavat siis harjoittaa elinkeinotoimintaa, kunhan sen tarkoitus ei ole tehdä voittoa ja kunhan toiminta ei muutu päämäärältään taloudelliseksi. Yhdistysten elinkeinotoiminta on samalla tavoin tuloveron alaista kuin yritystenkin. Joskus saattaa olla vaikea erottaa, mikä on elinkeinotoimintaa ja mikä ei. Oikeuskäytännössä vakiintuneita elinkeinotoiminnan tunnusmerkkejä ovat kuitenkin toiminnan jatkuvuus, voiton tavoittelu ja se, harjoitetaanko toimintaa kilpailuolosuhteissa. Näin ollen yksittäisiä varainkeruutapahtumia, kuten konsertteja tai myyjäisiä, ei lasketa elinkeinotuloksi. Kilpailuolosuhteilla tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että yhdistys harjoittaa verovapaasti sellaista elinkeinotoimintaa, josta tavalliset elinkeinonharjoittajat maksavat tulo- ja arvonlisäveroa. (Vierros, Pöyhönen, Kallio 2013, 139–142.)

3.2 Yhdistyksen kirjanpito

Kaikki, jotka harjoittavat liike- tai ammattitoimintaa, ovat kirjanpitovelvollisia (KirjPL 1 §). Näin myös yhdistysten ja säätiöiden, myös rekisteröimättömien, täytyy pitää kirjanpitoa. Kirjanpitolaissa ja -asetuksessa on vain vähän juuri yhdistyksiin kohdistuvia säännöksiä, sillä kirjanpidon periaatteet ja veloitteet ovat kaikille samat toiminnasta riippumatta. Osviittaa antavat lähinnä kirjanpitolautakunnan (Kilan) lausunnot. (Vierros ym. 2013, 44–45.)

Osakeyhtiöiden kirjanpidon tarkoitus on laskea tilikauden tulos ja sitä kautta jakokelpoinen voitto osakkeenomistajille. Koska yhdistyksissä ei jaeta voittoa, niiden kirjanpito kertoo ensisijaisesti sen, kuinka hyvin yhdistyksessä on toteutettu sen aatteellista toimintaa. (Perälä & Perälä 2006, 39.)

3.2.1 Yhdistyksen kirjanpidon erityispiirteitä

Erot yrityksen ja yhdistyksen kirjanpidossa ovat lähinnä tuloslaskelman ja taseen muodossa, omaan pääomaan sisältyvissä rahastoissa, erilaisissa avustusten saamisessa, kuten avustustuotoissa, lahjoituksissa ja yleisavustuksissa. Tämän lisäksi aatteellisten yhteisöjen ja säätiöiden konsernitilinpäätös eroaa yritysten vastaavasta. (Vierros ym. 2013, 45–46.) Perälä ja Perälä (2006, 41–42) ovat koonneet tarkemman listauksen yllämainituista kirjanpidon eroista:

- Yhdistys ja muu vastaava yhteisö saa poistaa pysyvien vastaavien hankintamenon niiden vaikutusaikana ilman ennalta laadittua suunnitelmaa (KPL 5:12.2 §).
- Aatteelliselle yhteisölle ja säätiölle on esitetty erillinen tuloslaskelmakaava (KPA 1:3.1 §).
- Aatteellisen yhteisön ja säätiön varsinaisen toiminnan tuotot ja kulut on toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen eriteltävä toiminnanaloittain tuloslaskelmassa tai sen liitetiedoissa (KPA 1:3.3 §).

- Aatteellisen yhteisön ja säätiön liiketoiminnasta saadaan tuloslaskelmassa ilmoittaa vain tuottojen ja kulujen summat, jolloin tuloslaskelmaan on liitettävä liiketoiminnasta laadittu erillinen tuloslaskelma (KPA 1:3.3 §).
- Aatteellisen yhteisön ja säätiön taseessa on erikseen ilmoitettava pääoma ja varat, joiden käyttöä on rajoitettu erityismääräyksin (KPA 1:6.4 §).
- Yhdistys tai säätiö ei ole velvollinen sisällyttämään tilinpäätökseensä rahoituslaskelmaa (KPL 3:1.3 §).
- Yhdistys saa laatia niin sanotut lyhennetyt tilinpäätöksen liitetiedot, jos sille täyttyvät KPL 3:9.2 §:ssä mainitut pienen kirjanpitovelvollisen kriteerit (KPA 2:11 §).

Toisena listassa mainittua tuloslaskelmakaavaa kutsutaan järjestökaavaksi. Yhdistysten tuloslaskelman esitystapa saattavat vaihdella hyvinkin paljon yhdistysten välillä, mitä ei esiinny yritysten tuloslaskelmissa, jotka noudattavat aina samaa kaavaa. Yhdistyksissä vaihtelevuus liittyy siihen, että toiminta on niin moninaista ja toisaalta taas siihen, että niissä noudatetaan samaa tuloslaskelman kaavaa, mitä on aina noudatettu, vaikka se olisi kuinka vanhentunut. Tiedotuksen toivotaan yhtenäistävän pikkuhiljaa tuloslaskelman esitysmuotoa myös yhdistyksissä (Vierros ym. 2013, 46–48).

Kirjanpitolain 9 §:n mukaan kirjanpitovelvollinen täyttää pienen kirjanpitovelvollisen kriteerit, jos sen liikevaihto on ollut yli 7 300 000 euroa, taseen loppusumma on yli 3 650 000 euroa ja/tai sen palveluksessa on keskimäärin yli 50 henkilöä. Näistä kriteereistä tulee täytyä kaksi sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella. (KirjPL 9 §.)

Ensivaikutelma on, että yhdistysten kirjanpitoa ja tilinpäätöstä on haluttu lähinnä yksinkertaistaa ja helpottaa lain pykälän ja asetuksin. Jos yhdistyksellä ei ole juurikaan tuloja eikä toimintaa, yhdistyksen pyörittäminen taloushallinnon näkökulmasta on hyvinkin yksinkertaista.

3.2.2 Yhdistyksen tilinpäätös ja tilivelvollisuus

Tilinpäätös tehdään ensisijaisesti antamaan tietoa ulkopuolisille sidosryhmille. Kirjanpitoa käytetään toki myös yhteisön ulkoisessa ja sisäisessä suunnittelussa. Aatteellisen yhteisön sidosryhmiä voivat olla esimerkiksi yhteisön rahoittajat, jäsenet ja julkinen valta. Yhdistyksen toiminnasta vastaa hallitus, joka tarvitsee toiminnan valvomisen ja kehittämisen tueksi kirjanpidon tietoja. (Perälä & Perälä 2006, 39.)

Tilinpäätöksen laadinnassa tulee noudattaa hyvää kirjanpitoa. Hyvää kirjanpitoa ei ole erikseen määritelty kirjanpitolaissa, mutta kirjanpitolautakunta tulkitsee hyvää kirjanpitoa lausunnoillaan ja ohjeillaan. Kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä- ja toimi-

kuntaraporttien 8/1996 (36–37) mukaan seuraavien periaatteiden katsotaan kuuluvan hyvään kirjanpitoon:

- Entiteettiperiaate, jonka mukaan kirjanpitoa pitävä talousyksikkö muodostaa erillisen kokonaisuuden.
 - Vakaan rahanarvon periaate, jonka mukaan kaikki kirjanpitoon merkityt rahayksiköt ovat keskenään samanarvoisia.
 - Suoriteperiaate, jonka mukaan tulon realisoitumishetkenä pidetään suoritteen luovuttamista ja menon realisoitumishetkenä pääsääntöisesti tuotannontekijän vastaanottamista.
 - Menettelytapojen jatkuvuuden periaate, jonka mukaan kerran valittua menettelytapaa noudatetaan jatkuvasti kirjanpidon hoidossa ja tilinpäätöksen laadinnassa, jollei ole perusteltua syytä muuttaa valittua menettelytapaa.
 - Merkityksellisyys, jonka mukaan informaatio on sisällöltään ja esittämistavaltaan sellainen, että käyttäjän on sen perusteella mahdollista arvioida toteutunutta kehitystä sekä pyrkiä sen avulla ennakoimaan tulevaa kehitystä.
 - Todennettavuus, jonka mukaan riippumattoman ammattihenkilön on voitava tarvittaessa varmistaa, että informaatio on luotettavaa ja täsmällistä.
 - Periodisuus, jonka mukaan talousyksikön toiminta jaetaan kalenteriajan mukaan tilikausiin.
 - Julkisuusperiaate, jonka mukaan tilinpäätös ja sen laadintaperiaatteet julkistetaan.
- (Perälä & Perälä 2006, 80.)

Sekä yhdistyksillä että yrityksillä on yhtäläillä velvollisuuksillaan yhteiskuntaa kohtaan. Koska yhdistykset mielletään usein avoimemmiksi ja julkisella rahalla ja lahjoituksilla toimiviksi, niissä tapahtuvat väärinkäytökset nostattavat voimakkaampia reaktioita. Esimerkki viime vuosina kuohuttanut kavallustapaus on esimerkiksi Suomen Punaisessa Ristissä sattunut kavallus vuonna 2012, jolloin jyvaskyläläinen työntekijä kavalsi järjestöltä noin puoli miljoonaa euroa (Keskisuomalainen 28.12.2012). Varsinkin kansalaiskeräyksillä kerätyt varat mielletään lähes poikkeuksetta yhteisiksi rahoiksi ja niistä kavaltamista pidetään helposti rikoksena koko yhteiskuntaa vastaan. Tässä mielessä on tärkeää, että kirjanpito hoidetaan myös yhdistyksissä huolella ja hyvän kirjanpitotavan mukaisesti, jotta väärinkäytöksiltä vältytään ja ihmisten luottamus heidän lahjoituksistaan riippuvaisiin järjestöihin säilyy.

3.2.3 Yhdistyksen tilintarkastus

Vuonna 2010 yhdistyslain uudistuksen myötä yhdistykset siirtyivät tilintarkastuslain piiriin, mikä tarkoitti, että tilintarkastajan tulee olla auktorisoitu. Sitä ennen niin sanotut maallikotarkastajat olivat sallittuja. Pienessä yhdistyksessä voidaan valita tilintarkastajan sijaan toiminnantarkastaja. (Vierros ym. 2013, 122–123.) Tilintarkastuslain (13.4.2007/459) 4 §:n

mukaan pieneksi luetaan yhteisö, jossa sekä päättyneellä että välittömästi sitä edeltäneellä tilikaudella yhteisön taseen loppusumma ylitti 100 000 euroa, sen liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylitti 200 000 euroa tai sen palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä. Yhdistyslain 38 §:n mukaan: ”Toiminnantarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus kuin yhdistyksen toimintaan nähden on tarpeen tehtävän hoitamiseksi.” Lisäksi tarkastajan tulee olla riippumaton, luonnollinen henkilö (YhdL 38 §). Käytännössä pienelle yhdistykselle on helpompaa valita tilintarkastaja, koska yhdistyksessä on harvoin omasta takaa talousalan ammattilaista, jolla on aikaa paneutua kaiken muun ohella yhdistyksen talouteen. Pieniksi luokitelluissa yhdistyksissä ja säätiöissä voi liikkua suuriakin summia rahaa. Lisäksi avustushakemuksiin tarvitaan usein vahvistettu tilinpäätös sekä tilintarkastajan lausunto.

Tilintarkastus on vapaaehtoista niin sanotuissa mikroyhteisöissä, jos sen säännöt eivät toisin määrää. Mikroyhteisöiksi kutsutaan tilintarkastuslain 4 §:n mukaan yhteisöjä, joiden taseen loppusumma ei ole ylittänyt 100 000 euroa, liikevaihto on jäänyt alle 200 000 euroa tai sen palveluksessa on ollut alle kolme henkilöä. Näistä kriteereistä pitää täytyä kaksi edellisellä ja sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella. (TilintarkL 4 §.)

4 Kyselytutkimuksen toteutus ja tulokset

4.1 Tutkimuksen toteutus

Aloitin tutkimukseni materiaalin kokoamisen haastattelemalla Sotainvalidien veljesliiton projektipäällikkö Eija Kilgasta ja Autismi- ja Aspergerliiton talouspäällikkö Sirkku Palamaata. Heiltä sain vinkkejä kyselylomakkeen luomiseen. Halusin tehdä sellaisen kyselylomakkeen, johon kiireinenkin ihminen ehtisi vastata, eli paljon vaihtoehtoja ja rasti ruutuun. Lisäksi lisäsin avoimia vastauslaatikoita tarkempaan vastaamiseen niille, joilla on hyvin aikaa vastata kyselyyn, eikä valmiissa vastauksissa ole heille sopivia vaihtoehtoja.

4.1.1 Kyselylomakkeen rakenne

Halusin myös kartoittaa yhdistysten tämän hetkistä toimintaa ja halua kehittää toimintaansa tulevaisuudessa, joten kyselyyn tuli lisäksi taustatieto-osio. Sinänsä tutkimuksen tavoitteen kannalta yhdistysten nykyisellä toiminnalla ei ole merkitystä, mutta halusin tietää, onko yhdistyksillä ylipäätään halua kehittää toimintaansa ja varsinkin sen kannalta rahoituksella on suuri merkitys.

Taustatiedoissa kartoitin kuinka usein yhdistyksillä on toimintaa tällä hetkellä ja järjestetäänkö toimintaa vanhemmille, äideille ja isille erikseen, sisaruksille, isovanhemmille tai muille läheisille. Lisäksi kysyin, minkälainen toiminta on kyseessä; onko yhdistyksellä liikuntatoimintaa, esim. uintia, keilausta, ratsastusta, ryhmäliikuntaa tai muuta harrastustoimintaa. Neljännessä kysymyksessä selvitin, onko yhdistyksillä yksittäistä toimintaa, kuten retkiä, jäseniltoja, virkistyspäiviä, juhlia tai muita tapahtumia. Lopuksi kartoitin, miten yhdistykset tällä hetkellä rahoittavat ja pyörittävät toimintaansa. Tuleeko yhdistyksen rahoitus jäsenmaksuista, avustuksista, sponsoroinnista, myyjäisistä, myymällä tuotteita, arpajaisilla, tapahtumista tai ilmoitus- ja mainosmyynnistä ja onko yhdistyksillä palkattuja työntekijöitä vai pyöriikö yhdistys vapaaehtoisvoimin tai verkostoitumalla muiden yhdistysten kanssa.

Toisessa osiossa selvitettiin tarkemmin, mistä yhdistykset hakivat avustuksia vuodelle 2014. Aluksi kävin läpi kaupungin ja kuntien eri lautakuntia ja muita toimijoita. Seuraavaksi nostin esiin valtakunnallisia toimijoita, kuten Raha-automaattiyhdistys, aluehallintovirastot ja Autismiliitto ja -säätiö. Sitten siirryin yksityisiin toimijoihin: säätiöihin, yrityksiin, yksityisiin lahjoittajiin ja muihin yhdistyksiin. Lopuksi kysyin vielä, ovatko yhdistykset saaneet avustuksina tiloja käyttöönsä. Tiloja koskevan kysymyksen jätin avoimeksi, koska tiloja voi saada mitä erilaisimmista paikoista, joten oli mielestäni turhaa lähteä laatimaan valmiita vastausvaihtoehtoja, eikä niitä minulle hirveästi tullut mieleenkään. Kysely lähetettiin web-

ropol-kyselynä (liite 1 ja 2) 25 jäsenyhdistykselle, joiden yhteystiedot löytyvät Autismi- ja Aspergerliiton sivuilta (Autismi- ja Aspergerliitto ry).

4.1.2 Listaus säätiöistä

Kyselyn lisäksi keräsin listan säätiöistä (liite 3), jotka myöntävät mahdollisesti tukea lasten, nuorten tai vammaisyhdistysten toimintaan ja kehittämiseen. Kävin Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunnan (2014) internetsivuilla olevat listat läpi. Siellä on lista neuvottelukunnan jäsensäätiöistä sekä muista säätiöistä verkossa. Molemmissa listoissa oli noin sata säätiötä, jotka kävin systemaattisesti läpi siten, että vierailin jokaisen säätiön internetsivuilla ja luin sieltä, mihin tarkoitukseen ja kenelle säätiöt myöntävät avustuksia. Joillakin säätiöillä ei ollut omia internetsivuja, joten niiden kohdalla oli oikeastaan mahdotonta alkaa selvittää, mitä ja ketä ne tukevat.

Joidenkin säätiöiden nimistä kävi heti ilmi, että ne myöntävät avustuksia vain tiettyihin asioihin, kuten Allergiatutkimussäätiö myöntää tukea vain allergiaan liittyvään tutkimustyöhön ja esimerkiksi Helsingin kauppakorkeakoulun tukisäätiö myöntää apurahoja opetukseen ja tutkimukseen sekä opiskelijoille. Suurin osa säätiöitä tukee tutkimuksen tekoa tai koulutusta. Säätiöiden sivuilla löytyi kuitenkin myös aiempina vuosina myönnetty avustukset ja apurahat ja joskus avustuskohteet yllättivät, koska ne saattoivat poiketa säätiön kuvauksessa annetuista tiedoista avustuskohteista.

Listasta löytyi kuitenkin yhdeksän säätiötä, jotka tukevat lasten ja nuorten hyvinvointia sekä ns. kansansivistystä ja esimerkiksi Kansan sivistysrahastoon kuuluu useampia säätiöitä, jotka tukevat lasten ja nuorten hyvinvointia. Säätiöiden avustusten hakuajat vaihtelevat kovasti ja useimpien säätiöiden kohdalla avustusten haku aika vuodelle 2015 olikin mennyt jo umpeen. Avustuksia myönnetään kuitenkin lähes poikkeuksetta vuosittain, joten vuoden 2016 avustukset tulevat pian hakuun. Listasin vuoden 2016 avustusten hakuajat siltä osin, kun ne olivat saatavissa.

4.2 Vastaajayhdistysten taustaa

Kyselyyn vastasi 10 yhdistystä 25:stä, eli 40 % yhdistyksistä. Vastauksia tuli ympäri Suomen, mistä olin iloisesti yllättynyt. 9/10 vastanneista oli täydentänyt vastauksiaan kirjoittamalla kommenttikenttiin, mikä antoi sen vaikutelman, että lomake oli täytetty ajatuksella. Tämä puolestaan herätti luottamusta vastausten luotettavuuteen.

Eräs yhdistyksistä lähestyi minua sähköpostitse kyselyyn vastaamisen jälkeen ja kertoi, että jo itse kyselyn lukeminen oli antanut vinkkejä uusista paikoista, joista voisi hakea

avustusta ja joita he eivät olleet ajatelleeksikaan. Toivottavasti kyselylomake on toiminut vinkkinä myös muille yhdistyksille.

4.2.1 Yhdistysten tämän hetkinen toiminta

Yhdistyksillä on vastausten mukaan tällä hetkellä vertaistukitoimintaa molemmille vanhemmille useimmiten kerran kuukaudessa tai harvemmin (7/10). Yhdellä yhdistyksellä oli toimintaa kaksi kertaa kuukaudessa. Lisäksi viidellä yhdistyksellä kymmenestä on kerran kuukaudessa vertaistukitoimintaa vain äideille ja kolmella yhdistyksellä isille. Sisaruksille vertaistukitoimintaa tarjoaa kolme yhdistystä kerran kuukaudessa tai harvemmin, isovanhemmille kaksi yhdistystä ja muille neljä. Yksi yhdistys järjestää vertaistukitoimintaa muille kerran viikossa tai useammin ja yksi kaksi kertaa kuukaudessa. Ongelmana tosin on, että yhdistysten välillä voi olla eroavaisuuksia siinä, mikä lasketaan vertaistukitoiminnaksi. Vastauksista käy kuitenkin ilmi, että kaikilla yhdistyksillä on jonkinlaista vertaistukitoimintaa tällä hetkellä.

Uintia järjestää yksi yhdistys kerran viikossa tai useammin ja kaksi yhdistystä kerran kuussa tai harvemmin. Keilausta on kuudella yhdistyksellä, joista viidellä kerran kuukaudessa tai harvemmin ja yhdellä kaksi kertaa kuukaudessa. Ratsastusta harrastetaan yhden yhdistyksen toimesta kerran viikossa tai useammin ja yhden toimesta kaksi kertaa kuukaudessa. Muuta harrastustoimintaa on viidellä yhdistyksellä kerran kuukaudessa tai harvemmin ja yhdellä kaksi kertaa kuukaudessa ja yhdellä kerran viikossa tai useammin.

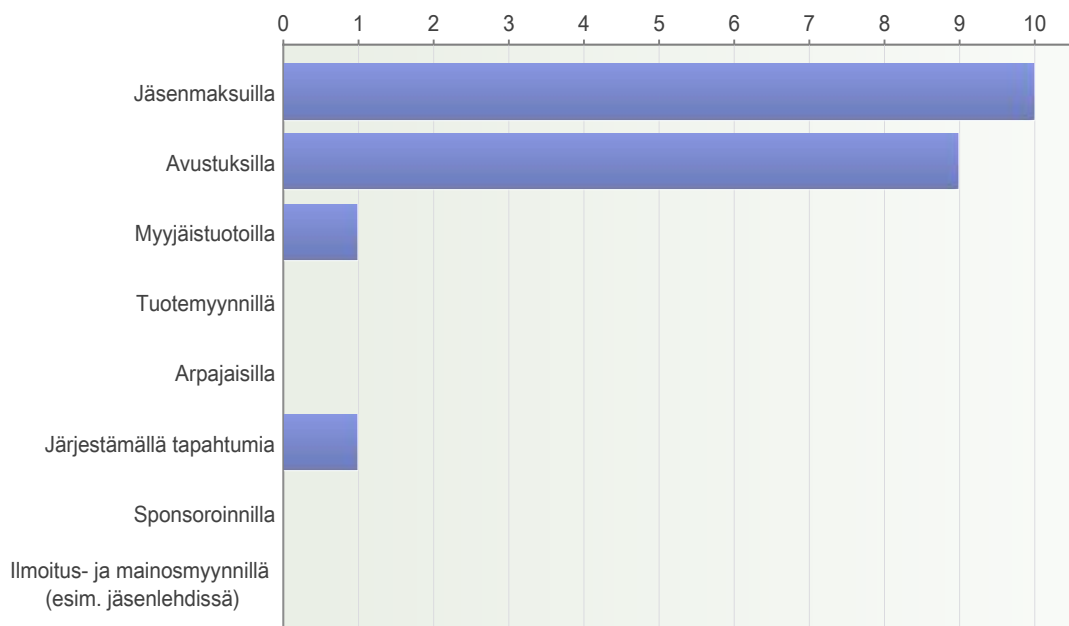
Lisäksi yhdistyksille annettiin mahdollisuus listata tarkemmin, mitä muuta toimintaa ne järjestävät. Vastaukset ovat listattuina alla, koska myös niistä voi saada vinkkejä siitä, millaista toimintaa jäsenille voisi tarjota. Toiminta on hyvin monipuolista ja vaihtelevaa:

- Melomista, lumilautakävelyä, patikkaretkiä, tanssikerho.
- sulkapalloa ollut kerran viikossa. Tällä hetkellä ei aktiivista liikuntaa. Sulkapallohallit ovat hyvin täynnä iltavuorojen osalta.
- Seinäkiipeily, biljardi, minigolf. Joskus uintia.
- Nuortenryhmä tekee vaihtelevasti eri asioita yhdessä vetäjän kanssa suunnitellen. Koko perheelle tarkoitettuja yhden tai kahden päivän viikonlopputapaamisia, joihin liittyy myös vaihtelevasti liikuntaa ja muuta ohjelmaa.
- Yhdistyksellä on liikuntasalivuoro perheiden vapaaseen käyttöön ilman ohjaajaa. Teemme silloin tällöin luontoretkeä (pari kertaa vuodessa).
- Yksittäisiä kokkikerhoja ja uimakouluja (viikonlopun mittaisia) on järjestetty.

Yhdistykset pyrkivät järjestämään myös yksittäisiä tapahtumia ja retkiä jäsenille. Seitsemän yhdistystä järjestää retkiä jäsenille, neljä muutaman kerran vuodessa ja kolme kerran vuodessa tai harvemmin. Jäseniltoja on neljällä yhdistyksellä kerran vuodessa tai harvemmin, kolmella muutaman kerran vuodessa ja yhdellä kerran kuukaudessa tai useammin. Virkistyspäiviä on kerran vuodessa tai harvemmin neljällä yhdistyksellä ja muutaman kerran vuodessa myös neljällä. Juhlia pidetään kahdessa yhdistyksessä kerran vuodessa tai harvemmin ja kolmessa muutaman kerran vuodessa. Muita tapahtumia on järjestänyt neljä yhdistystä kerran vuodessa tai harvemmin ja kaksi yhdistystä muutaman kerran vuodessa. Alla on listattu tarkemmin, mitä muita tapahtumia yhdistykset järjestävät:

- Virkistysviikonloppuja autistiperheille.
- Luentoja, keskustelutilaisuuksia tai yhteistyössä erilaisia tapahtumia muiden toimijoiden kanssa esim. ParaFest Joensuu, keskustelu foorumit, Aivoviikko, Toiminnalliset jutut.
- Koulutustilaisuudet, messut
- Koulutustilaisuuksia, sopeutumisvalmennusleirejä.
- Teatterikäyntejä.

4.2.2 Toiminnan rahoitus

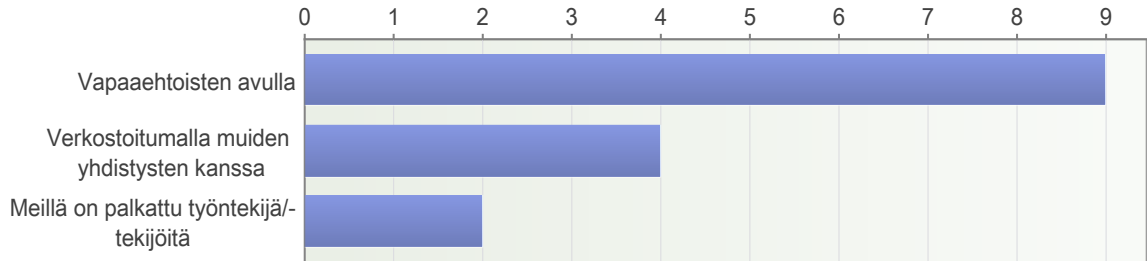

Kuvio 1. Yhdistysten toiminnan rahoitus.

Yhdistykset rahoittavat toimintaansa pääasiassa jäsenmaksuilla ja avustuksilla. Myyjäistuotoilla rahoitusta hankki yksi yhdistys, samoin kuin tapahtumia järjestämällä. (Kuvio 1.) Vapaassa vastauskentässä mainittiin kahdesti vanhempien rahallinen tuki, lisäksi yksi yhdistys suunnittelee hankkivansa jäsenilleen yhteisen myyntipöydän itsepalvelukirpputo-

rilta. Myös alennukset (esim. keilailu ja kylpyläretket) ja ilmaiset kokoontumistilat mainittiin. Lisäksi yksi yhdistys kirjoitti, että jos heillä on meneillään erillinen projekti, sen rahoittaminen mietitään aina erikseen.

4.2.3 Toiminnan pyörittäminen

Kuvio 2. Yhdistysten toiminnan pyörittäminen.

Taustatieto-osuudesta kävi ilmi, että lähes kaikki yhdistykset pyörittävät toimintaansa vapaaehtoisten voimin, kahdella yhdistyksistä oli lisäksi palkattua työvoimaa ja neljä verkostoitui muiden yhdistysten kanssa. Yksi yhdistys ei ollut vastannut ollenkaan tähän kysymykseen, mutta yhdistyksen aiemmista vastauksista voi lukea, että kyseisellä yhdistyksellä on toimintaa ainakin kerran kuussa, joten voidaan olettaa, että sitä hoidetaan vapaaehtoisvoimin. Toisen yhdistyksen, joka vastasi heillä olevan palkattua työvoimaa, palkattu työvoima oli vapaaehtoisvoimin palkattu ohjaaja eri tapahtumiin, eli ainakaan toisella näistä yhdistyksistä ei ollut vakituista työntekijää. (Kuvio 2.)

4.2.4 Toiminnan kehittämistoiveet

Vastauksista huokui myös yhdistysten innokkuus kehittää toimintaansa, jos rahoitus onnistuisi. Kaksi vastanneista palkkaisi henkilön hoitamaan yhdistyksen toimintaa. Tämä vaihtoehto nousi esille myös haastattellessani Kilgasta (4.10.2014), joka antoi vinkin, että TE-keskuksesta voisi mahdollisesti saada esimerkiksi tukityöllistetyn tietyin ehdoin hoitamaan yhdistyksen asioita. Kolme yhdistystä mainitsi vertaistukiryhmien lisäämisen, neljä yhdistystä haluaisi lisää liikuntatapahtumia ja koulutuksia:

- Lisää tapahtumia, koulutuksia ja esim. asumisyksikön suunnitteleminen.
- Lisää liikuntatapahtumia, esimerkiksi sählykerho. Lisää patikointitapahtumia ja hiihtoretkeä. Ohjattuja ympäristönhoitotalkoita.
- Sisupartio.
- Musiikkitoimintaa (kerhomuotoisena tai vastaavanlaisena)
- Enemmän yhdistystenvälistä yhteistyötä, matkakuluihin ym. tarvittaisiin rahaa. Myös palkattu työntekijä olisi hyvä hoitamaan käytännön asioita.

- Tarvitsisimme ehdottomasti ainakin yhden täysiaikaisen ihmisen kehittämään yhdistyksen toimintaa, hoitamaan hakemusten tekoa, tiedottamista ja ohjausta, sekä verkostoitumista ja jo olemassa olevien verkostojen ylläpitoa. Vapaaehtoisin voimin vuosikautia pyöritetty yhdistys, jossa samat toimii eri tehtävissä vuodesta toiseen on väsyttävää...
- Tavoite on lisätä vertaisryhmiä alueellamme, mutta se vaatii sekä tiloja että vapaaehtoisia vetäjiä.
- Haaveilemme vertaistukitoiminnasta erityislasten sisaruksille. Jäsenet ovat toivoneet myös laskettelukoulua, uintivuoroja sekä keilailua. Koulutustilaisuuksiakin järjestäisimme varmasti mielellään enemmän.
- Vertaistukiryhmiä ja muutakin toimintaa voisi järjestää enemmän. Tosin nytkin taitaa enemmänkin olla kiinni vapaaehtoisista henkilöistä.

Kolmessa vastauksessa mainitaan vapaaehtoistyöntekijät. Vastauksista huokuu, että tällä hetkellä toiminnassa mukana olevat vapaaehtoiset ovat väsyneitä ja että heitä on liian vähän. Yhdistykset tarvitsisivat siis ulkopuolisia vapaaehtoistyöntekijöitä. Henkilökohtaisesti olen huomannut, että ihmiset ovat valmiita auttamaan omien aika- ja voimavarojensa mukaan, mutta auttajat ja autettavat eivät kohtaa. Pitäisi kehittää tapoja saada kontakti ihmisiin. Vastauksista huomaa, että yhdistykset haluaisivat tukea lähinnä toimintaan, joka tukisi perheiden harrastamista ja jaksamista.

Anne Birgitta Yeung (1999) tutki vuosituhannen vaihteessa, miten Pelastusarmeijan televisiomainos oli saanut ihmiset tulemaan mukaan Pelastusarmeijan vapaaehtoistyöhön. Monilla tutkimukseen osallistuneilla päämotiivina oli auttamisen halu tai elämäntilanne, mutta suuntaavana tekijänä usein televisiossa nähty mainos (Yeung 1999, 40, 53, 68, 74). Tietenkään pienillä paikallisyhdistyksillä ei ole varaa tv-kampanjoihin, mutta sama voisi toimia vaikka jakamalla lentolehtisiä ohikulkijoille tai postilaatikoihin. Se vaatisi hetkellistä työ- ja rahapanostusta, mutta saattaisi poikia lisää auttamishaluisia. Tiedän, että minunlaisiini kyseinen taktiikka toimisi; auttamishaluisiin, joiden on vaikea löytää kanava auttamiseen.

4.3 Yhdistysten avustusten hakeminen vuodelle 2014

Vastauksista käy ilmi, että avustushakemukset hylättiin harvoin. Tosin se voi myös johtua siitä, etteivät yhdistykset olleet hakeneet avustuksia kovin monesta eri paikasta. Erityisesti yksi yhdistyksistä oli hakenut avustuksia monelta eri taholta, mutta saanut paljon evättyjä päätöksiä. Kaikki yhdistykset olivat hakeneet avustusta Autismiliitolta, monet jopa monta eri avustusta, ja kaikki yhdistykset olivat saaneet hakemansa avustukset. Yksi vastaajista ei ollut vastannut kysymyksiin avustusten hausta, joten seuraavissa luvuissa käsitellään vain yhdeksän vastaajan vastaukset.

4.3.1 Kaupunkien ja kuntien hallitukset ja lautakunnat

Yhdistyksistä neljä oli hakenut avustusta kaupungin- tai kunnanhallitukselta ja kolmelle se oli myönnetty. Kolme vastaajista oli jättänyt kokonaan vastaamatta kysymykseen 10. Voidaan olettaa, että vastaamatta jättäminen tarkoittaisi, ettei avustuksia ole haettu kysymyksessä 10 luetelluilta tahoilta. Sosiaali- ja terveyslautakunnalta avustusta oli hakenut kolme yhdistystä. Yksi yhdistyksistä oli hakenut sekä toiminta- että yleisavustusta ja sille oli myönnetty molemmat, toinen oli saanut kieltävän vastauksen ja kolmas myöntävän. Niin ikään kolme yhdistystä oli hakenut tukea liikuntalautakunnalta ja kaksi kolmesta oli saanut avustuksen.

Kielteisiä vastauksia saanut yhdistys oli hakenut tukea myös nuoris- ja opetuslautakunnilta ja tuet oli evätty. (Taulukko 1.) Vastauksista ei valitettavasti selviä, johtuuko avustusten epääminen kaupungin tai kunnan tiukasta linjasta vai muista syistä.

Kyselyä tehdessäni olin varma, että lähes kaikki yhdistykset olisivat hakeneet avustuksia juuri kaupungin alaisilta laitoksilta. Olin yllättynyt, että niinkin moni oli jättänyt hakematta. Eräs vastaajista oli tosin kommentoinut asiaa seuraavasti: *"Helsingin kaupungilla on hyvin lyhyet hakuajat ja hieman hankala prosessi tuen hakemiseen, mikä on vaikuttanut hakematta jättämiseen."* Hakematta jättämiseen voi siis olla myös hakuprosessista riippuvia syitä.

Taulukko 1. Avustusten hakeminen kaupunkien ja kuntien toimijoilta vuodelle 2014.

	Toiminta-avustus	Tapahtuma-avustus	Yleis-avustus	Hanke-avustus	Projekti-avustus	Saimme avustuksen	Emme saaneet avustusta
Kaupungin-/kunnanhallitus	2	0	2	0	0	3	1
Sosiaali- ja terveyslautakunta	2	1	1	0	0	2	1
Liikuntalautakunta	2	0	0	0	0	1	1
Nuorisolautakunta	0	1	0	0	0	0	1
Opetuslautakunta	1	0	0	0	0	0	1
Varhaiskasvatustalautakunta	0	1	0	0	0	0	1

4.3.2 Muut toimijat

Yksikään yhdistyksistä ei ollut hakenut avustuksia Aluehallintovirastolta, Kelalta, EU:sta, Veikkaukselta tai TE-toimistosta (Taulukko 2). Tosin nykyään TE-toimistot ovat muuttaneet Ely-keskuksiksi. Esimerkiksi Aluehallintovirasto myöntää avustuksia lasten ja nuorten paikalliseen harrastustoimintaan. Viimeinen vuoden 2015 avustusten hakupäivä oli 15.12.2014 (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014.) Sinänsä ei ole ihme, etteivät yhdistykset olleet hakeneet avustuksia Veikkaukselta, koska asiaa tarkemmin tutkittuani selvisi, että Veikkaus jakaa järjestöille avustuksia Opetus- ja kulttuuriministeriön kautta (Veikkaus).

Kela avustusten myöntäjänä tuli puolestaan puheeksi Kilgastin haastattelussa. Hän tosin oli sitä mieltä, että yksittäisen yhdistyksen on vaikea saada tukea Kelalta, mutta mahdollisesti yhteistyössä muiden yhdistysten kanssa voisi hakea esimerkiksi kuntoutukseen liittyvää tukea (Kilgast, 2014.) EU-tuissa taas on se ongelma, että niiden hakeminen vaatii paljon vaivannäköä ja rahoituksen jo etukäteen. EU-rahoitus myönnetään usein yksittäiseen projektiin, josta pitää tehdä projektisuunnitelma. (Palamaa, 2014.) Ei siis ihme, ettei pienellä yhdistyksellä ole yksin voimavaroja ryhtyä EU-tuen hakijaksi. Myös TE-toimiston työvoimapolitiininen avustus vaatii suunnittelua etukäteen, koska sillä työllistetään henkilö, jonka työtehtävät ja palkka-asiat tulee suunnitella etukäteen.

Kolme yhdistystä oli hakenut tukea Raha-automaattiyhdistykseltä. Yksi yhdistys oli hakenut sekä toiminta- että projektiavustusta, mutta molemmat hakemukset oli hylätty. Kahdelle muulle yhdistykselle avustukset oli myönnetty. Kaikki yhdistykset olivat hakeneet tukea Autismiliitolta. Neljä yhdistyksistä oli hakenut ainoastaan toiminta-avustusta, neljä yhdistystä oli hakenut toiminta- tai yleisavustuksen lisäksi myös toista avustusta usein projektiin tai tapahtumaan. Yksi vastaajista oli hakenut kolmea eri avustusta. Kaikki yhdistykset olivat saaneet myöntävän vastauksen kaikkiin hakemuksiinsa. Autismisäätiöltä ei ollut hakenut avustuksia kukaan vastanneista, mutta muilta kattojärjestöiltä oli hakenut neljä yhdistystä ja niille kaikille oli myönnetty avustus. Kommenttikentässä ei ollut tarkennettu, miltä kattojärjestöiltä avustuksia oli haettu. Yksi yhdistys oli hakenut tukea Ely-keskukselta ja oli myös saanut tuen. (Taulukko 2.) Taustatieto-osiossa yksi yhdistys mainitsi, että heillä oli palkattu työntekijä, joten saattaa olla, että juuri tämä yhdistys on saanut Ely-keskukselta tukea palkkatuella palkattuun työntekijään.

Taulukko 2. Yhdistysten avustusten hakeminen vuodelle 2014 muilta toimijoilta.

	Toiminta-avustus	Tapahtuma-avustus	Yleis-avustus	Hanke-avustus	Projekti-avustus	Saimme avustuksen	Emme saaneet avustusta
Raha-automaattiyhdistys	1	1	0	0	2	2	1
Autismiliitto ry	8	3	3	0	1	9	0
Autismisäätiö	0	0	0	0	0	0	0
Muu kattojärjestö (esim. Aivoliitto)	4	0	0	0	0	4	0
Ely-keskus	0	1	0	0	0	1	0

4.3.3 Yksityiset toimijat

Yksityisiltä toimijoilta ei juurikaan ollut haettu tukia vuodelle 2014, kuten taulukosta 3 voi todeta. Neljä yhdistystä oli hakenut tukea säätiöltä, kaksi neljästä hakijasta oli hakenut sekä tapahtuma-avustusta että hankeavustusta. Molemmat olivat saaneet myöntävän vastauksen kumpaankin hakemukseensa. Vain yksi yhdistyksistä ei ollut saanut avustusta. Yksi yhdistys oli hakenut sekä tapahtuma- että projektiavustusta yrityksiltä. Toisen avustuksen he olivat saaneet, toista eivät. Yhdelläkään vastanneista ei ollut yksityisiä lahjoittajia, kuten kannatusjäseniä, eikä kukaan ollut hakenut tukea muilta, suuremmilta yhdistyksiltä, kuten Martta-yhdistykseltä. Lähinnä toisilta yhdistyksiltä voisi pyytää apua esimerkiksi erilaisiin tapahtumiin tai vaikka lastenhoitoapua.

Taulukko 3. Yhdistysten avustusten hakeminen vuodelle 2014 yksityisiltä toimijoilta.

	Toiminta-avustus	Tapahtuma-avustus	Yleis-avustus	Hanke-avustus	Projekti-avustus	Saimme avustuksen	Emme saaneet avustusta
Säätiöt	1	2	1	2	0	3	1
Yritykset (esim. sponsorointi, mainosmyynti)	0	1	0	0	1	1	1
Yksityiset lahjoittajat (esim. Kannatusjäsenet)	0	0	0	0	0	0	0
Muut yhdistykset (esim. Martta-yhdistys)	0	0	0	0	0	0	0

4.3.4 Tilojen lainaaminen käyttöön

Yhdeksän yhdistystä kymmenestä oli saanut tiloja käyttöönsä. Tiloja oli saatu hyvin vaihtelevasti eri toimijoilta. Seurakunnat, kaupungit, oppilaitokset, säätiöt sekä yksityishenkilöt ovat lainanneet tilojaan yhdistyksille. Lisäksi puolustusvoimilta on saatu tiloja käyttöön sekä toisilta yhdistyksiltä, palvelutaloilta ja terapiakeskukselta. Yhdessä vastauksessa tosin ilmeni pelko siitä, että kaupungilta saadut tilat muuttuvat tulevaisuudessa maksullisiksi. Tilojen käyttöön antaminen on ensisijaisen arvokasta avustamista, koska se on edellytys tapaamisten onnistumiselle, varsinkin niinä vuodenaikoina, jolloin ei voida kokoontua ulkona.

Vastauksista huomasin, että tiloja voi saada käyttöön mitä erilaisimmista paikoista, jos osaa vain kysyä. Lisäksi Kilgast (3.10.2014) mainitsi haastattelussaan, että hoitaessaan keilailuvuoroa Helsingin Autismi- ja Aspergeryhdistykselle keilahallilla oltiin hyvin valmiita tulemaan vastaan kustannuksissa. Monissa urheilu- ja harrastuspaikoissa on varmasti käytämätöntä kapasiteettia, jota ne mielellään jakaisivat pientä korvausta vastaan. Toisaalta ongelmana on, että usein luppoaikaa on usein esimerkiksi päiväsaikaan, kun ihmiset saattavat olla töissä. Kysyä voi kuitenkin aina, siinä ei menetä mitään.

5 Pohdinta

Kyselystä ja haastatteluista kävi ilmi, että pienten yhdistysten haasteena on rahoituksen lisäksi henkinen jaksaminen. Oli hienoa kuulla haastatteluissa ja lukea kyselylomakkeen vastauksista, kuinka ihmiset kuitenkin kokivat yhdistystoiminnan tärkeäksi. Toisaalta vastauksista jäi se käsitys, että vaikka halua yhdistystoimintaan ja sen kehittämiseen olisi, ihmiset ovat usein väsyneitä pyörittämään toimintaa arjen haasteiden keskellä. Kyselystä selvisi myös, että yhdistyksillä olisi halua kehittää toimintaansa, jos niillä olisi henkilöresursseja ja rahoitusta toiminnan kehittämiseen. Vastauksista pystyi lukemaan, että ne, jotka olivat toiminnassaan valmiiksi aktiivisia, olivat myös hakeneet kaikkein innokkaimmin erilaisia avustuksia. Lisäksi avustuksia hylättiin harvoin, mikä toivottavasti osaltaan rohkaisee jatkossa yhdistyksiä hakemaan avustuksia useammilta tahoilta. Usein hakeminen edellyttää suunnittelua, koska avustusten hakutahot haluavat etukäteen tietää, mihin avustus on tarkoitus käyttää. Tämä tekee hakemisesta työlästä. Lisäksi rahankäytöstä on raportoitava jälkikäteen. Yhdistyksillä ei välttämättä ole henkilöä, joka ehtisi, saati osaisi, tehdä tämän kaiken.

Uusien vapaaehtoisten houkuttelevaaminen yhdistyksen toimintaan voisi olla yksi keskittymisen kohde. Ympärillä on mitä luultavimmin ihmisiä, jotka haluavat antaa aikaansa hyvään tarkoitukseen. Mahdollisille vapaaehtoisille kannattaa tosin heti tehdä selväksi, että auttaminen ei sido mihinkään lopulliseen, ja että jo muutaman tunnin apu silloin tällöin auttaisi huomattavasti. Kyseeseen voisi tulla myös esimerkiksi koko valtakunnan kattava kampanja vaikkapa Autismi- ja Aspergerliiton toimesta. Lisäksi palkkatuetun henkilön palkkaaminen kannattaa pitää mielessä, jos joskus on aikaa selvittää sen mahdollisuutta. Tällä hetkellä esimerkiksi Raha-automaattiyhdistyksellä on sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kanssa Paikka auki! -ohjelma nuorten alle 29-vuotiaiden työttömien työllistämiseksi (Raha-automaattiyhdistys). Lisäksi yhdistyksen jäsenten sisäisiä resursseja ja verkostoja kannattaa hyödyntää mahdollisuuksien mukaan. Jäsenten työ- tai harrastuspaikoista voisi esimerkiksi löytää uusia vapaaehtoisia tai saada sponsoritukea. Tuen ei tarvitse välttämättä olla rahallista tukea, se voi olla myös esimerkiksi tilojen antamista käyttöön tai vaikka yhteisen liikuntatapahtuman järjestäminen. Jäsenissä saattaa olla myös joku, jolla on urheilu- tai käsityötaustaa ja joka olisi halukas ohjamaan kyseistä harrastusta.

Verkostoituminen on myös nykyajan trendi. Joskus liika verkostoituminen voi kuitenkin olla enemmän haitaksi kuin hyödyksi. Pääkaupunkiseudun Autismi- ja Aspergeriyhdistykset miettivät kannattaisiko niiden yhdistyä keskenään ja tuloksena oli, että rahoituksen takia yhdistyminen saattaa olla liian hankalaa. Kaupungit, eli yhdistysten suurimmat rahoittajat, myöntävät avustuksia kaupungin sisäisille yhdistyksille, eli koko pääkaupunkialueen yh-

distykselle yksittäinen kaupunki ei luultavimmin myöntäisi avustuksia. Esimerkiksi Helsingin liikuntavirasto tiukentaa avustuskriteereitään vuoden 2016 avustusten osalta. Jatkossa seuran/järjestön tulee olla rekisteröity Helsingissä, toiminnan tulee olla suurimmilta osin Helsingissä ja jäsenistä yli puolet tulee olla helsinkiläisiä ja toiminnan tulee olla avointa helsinkiläisille. (Helsingin kaupunki.)

Opinnäytetyön innoittamana Helsingin Autismi- ja Aspergeriyhdistys haki Helsingin sosiaali- ja terveystoimelta avustusta vanhempien ryhmän toimintaan. Yhdistys sai avustuksen lastenhoitajien palkkaamiseen vuodelle 2015. Avustuksen hakemisessa auttoi myös osallistuminen Järjestöseminaariin, jossa käytiin läpi Helsingin sosiaali- ja terveystoimen avustusten hakukriteerejä. Olisikin tärkeää, että juuri tämänkaltaisista tilaisuuksista tulisi tieto yhdistyksille. Nyt tieto saatiin sattumalta uuden hallituksen jäsenen myötä. Olisi hyödyllistä, jos edes yhdistysten kattojärjestölle välitettäisiin tieto yhdistyksille hyödyllisistä tapahtumista, ja ne voisivat välittää tiedon eteenpäin tai laittaa sen jakoon esimerkiksi kotisivuilleen. Järjestäjien saattaa olla mahdollista olla suoraan yhteydessä kaikkiin yhdistyksiin, mutta liittoja ja kattojärjestöjä ei ole niin monta, etteikö tiedonvälitys voisi onnistua.

Toimeksiantajayhdistys koki myös erityisen hyödylliseksi listan potentiaalisista säätiöistä, joista se voisi tulevaisuudessa hakea avustusta suunnitellessaan uusia toimintoja.

Opinnäytetyö kirjoitusprosessina oli melko helppo, sillä koin aiheen itselleni kiinnostavaksi. Olin innoissani aiheesta lähes koko kirjoitusprosessin ajan. Koska toivon työllistyväni joskus järjestöpuolella, minusta oli erittäin hyödyllistä tutustua kirjanpitoon ja tilintarkastukseen yhdistysten näkökulmasta. Olen itse vähän aikaa sitten aloittanut vapaaehtoisuustyöt, joten oli myös mielenkiintoista tutkia, mitä vapaaehtoistyön asiantuntijoilla ja tilastoilla on sanoa asiasta, ja onko muilla samoja kokemuksia ja mielteitä vapaaehtoisista ja vapaaehtoistoiminnasta kuin itselläni.

Oli ilahduttavaa, että niinkin moni yhdistys ehti vastata kyselyyni. Vastauksista sai mielestäni hyvin analyysin aikaiseksi. Erityisen hedelmällisiä olivat myös tekemäni teemahaastattelut, joita pystyin hyödyntämään kyselylomakkeen laatimisessa.

Kirjoitusprosessin vaikein osuus minulle oli aikataulut. En asettanut itselleni tarpeeksi tiukkoja määräpäiviä, ja siksi opinnäytetyön valmistuminen venyi parilla kuukaudella. Tosin opinto-ohjelmassa opinnäytetyön kirjoittamiseen on varattu noin puoli vuotta, joten siihen nähden tutkielma valmistui aikataulussa, koska sen kirjoittamiseen meni vain viitisen kuukautta. Lisäksi kyselylomake jätti aika paljon avoimia kysymyksiä, kuten miksi avustushakemuksia oli hylätty tai mitä syitä yhdistyksillä oli jättää hakematta avustuksia.

Olisi pitänyt antaa yhdistyksille enemmän tilaa avoimille vastauksille. Sain ja opin kuitenkin paljon kirjoittaessani tätä opinnäytetyötä ja toivon, että se myös hyödyttää vastaajayhdistyksiä mahdollisimman paljon.

Lähteet

Autismi- ja Aspergerliitto ry. Luettavissa: <http://www.autismiliitto.fi/>. Luettu: 13.10.2014.

Eskola, J. & Vastamäki J. 2007. Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessa: Aaltola J. & Valli R. (toim.). 2. korjattu ja täydennetty painos. Ikkunoita tutkimusmetodeihin, 25–43. WS Bookwell Oy. Juva.

Harju, A. 2004. Järjestön kehittäminen. Satakunnan painotuote. Kokemäki.

Harju, A. 2005. Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajana. Teoksessa: Nylund M. & Yeung A. B. (toim.). Vapaaehtoistoiminta : anti, arvot ja osallisuus, 58–82. Vastapaino. Tampere.

Helsingin kaupunki. Liikuntavirasto. Avustukset 2016 alkaen. Luettavissa: <http://www.hel.fi/www/liv/fi/seurat/avustukset/avustukset-2016-alkaen>. Luettu: 26.2.2015.

HS. Helsingin Sanomat 21.12.2014. Sunnuntai-liite. C2–C5.

HS. Helsingin Sanomat 9.7.2013 Luettavissa: <http://www.hs.fi/kotimaa/a1373254834853>. Luettu: 17.12.2014.

Huiskonen, M. 2010. Yhdistysten varainhankinta: Keinoja pienten ja keskisuurten yhdistysten toiminnan rahoittamiseksi. Amk-opinnäytetyö. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Oulu. Luettavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/24390/Huiskonen_Maria.pdf?sequence=1. Luettu: 13.10.2014.

Jolkkonen, J. 24.8.2014. Helsingin uusi sosiaali- ja terveysvirasto ja järjestöt. Osastopäällikkö. Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut. Seminaariesitys. Helsinki.

Järjestöbarometri 2012.

http://issuu.com/soste/docs/jarjestobarometri_2012?e=6237587/2904028

Kansalaisbarometri 2011. Hyvinvointi, palvelut ja osallisuus kansalaismielipiteissä. Koonneet: Siltaniemi, A., Hakkarainen, T., Londen, P., Luhtanen, M., Peralahti, A. & Sarkela, R. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry. Helsinki. Luettavissa: http://issuu.com/soste/docs/kansalaisbarometri_2011. Luettu: 14.10.2014.

Keskisuomalainen 28.12.2012. Työntekijä kavalsi SPR:ltä lähes 30 000 euroa. Luettavissa: <http://www.ksml.fi/uutiset/kotimaa/tyontekija-kavalsi-sprlta-lahes-30-000-euroa/1283386>. Luettu: 3.11.2014.

KHT-yhdistys – Förening CGR ry 2013. Yhdistyksen ja säätiön tilinpäätösmalli. 10. uudistettu painos. KHT-Media Oy. Helsinki.

Kilgast, E. 3.10.2014. Projektipäällikkö. Sotainvalidiliitto. Haastattelu. Helsinki.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Nylund, M. & Yeung, A.B. 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus murroksessa. Teoksessa: Nylund M. & Yeung A. B. (toim.). Vapaaehtoistoiminta: anti, arvot ja osallisuus, 13–38. Vastapaino. Tampere.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014. Luettavissa:

http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisotyön_avustukset/avustukset_paikalliseen_harrastustoimintaan.html?lang=fi. Luettu: 15.12.2014.

Palamaa, S. 16.10.2014. Talouspäällikkö. Autismiliitto. Haastattelu. Helsinki.

Patentti- ja rekisterihallitus 2013. Yhdistyksen perustaminen. Luettavissa:

http://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/yhdistys_perustaminen.html. Luettu: 7.10.2014.

Perälä, S. & Perälä, J. 2006. Yhdistyksen ja säätiön talous, kirjanpito ja verotus. 3. uudistettu painos. WS Bookwell Oy. Juva.

Raha-automaattiyhdistys. Paikka auki! -ohjelma. Luettavissa:

<http://www2.ray.fi/fi/avustukset/avustusohjelmat/paikka-auki-nuoretty%C3%B6el%C3%A4m%C3%A4%C3%A4n>. Luettu: 26.2.2015.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

SVT – Suomen virallinen tilasto 2011. Ajankäyttötutkimus (verkkojulkaisu). Osallistuminen ja vapaaehtoistyö 2009. Helsinki: Tilastokeskus. Luettavissa:

http://tilastokeskus.fi/til/akay/2009/04/akay_2009_04_2011-09-16_tie_001_fi.html. Luettu: 14.10.2014.

Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta. Säätiöt verkossa. Luettavissa:
<http://www.saatiopalvelu.fi/saatiot-verkossa.html>. Luettu: 12.10.2014.

Tilintarkastuslaki 13.4.2007/459.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

Valli, R. 2007. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola J. & Valli R. (toim.). 2. korjattu ja täydennetty painos. Ikkunoita tutkimusmetodeihin, 102–125. WS Bookwell Oy. Juva.

Veikkaus. Edunsaajatahot. Luettavissa:

<https://www.veikkaus.fi/fi/yritys/edunsaajatahot?vpage=edunsaajuus>. Luettu: 17.12.2014.

Vierros, H., Pöyhönen P. & Kallio M. 2013. Yhdistykset ja Säätiöt. Kirjanpidon, tilinpäätöksen ja verotuksen erityiskysymyksiä. 2. uudistettu painos. KHT-Media Oy. Helsinki.

Yeung, A.B. 1999. Valmius vapaaehtoistyöhön. Paino Hakapaino. Helsinki.

Yhdistyslaki 26.5.1989/503.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Avustusten hakeminen, sivu 1

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää, mistä ja mihin tarkoitukseen yhdistykset hakivat avustuksia vuodelle 2014.

Yhdistyksen toiminta tällä hetkellä. Aluksi on tarkoitus kartoittaa yhdistyksen tämän hetkisiä toimintamuotoja.

1. Onko yhdistyksellänne vertaistukitoimintaa?

Kerran viikossa tai useammin
Kaksi kertaa kuukaudessa
Kerran kuukaudessa tai harvemmin

Vanhemmille
Erikseen äideille
Erikseen isille
Sisaruksille
Isovanhemmille
Muille

2. Onko yhdistyksellänne liikuntatoimintaa?

Kerran viikossa tai useammin
Kaksi kertaa kuukaudessa
Kerran kuukaudessa tai harvemmin

Uintia
Keilausta
Ratsastusta
Ryhmäliikuntaa (esim. pelejä, ohjattua liikuntaa)
Muuta harrastustoimintaa

3. Mitä muuta harrastus- tai liikuntatoimintaa?

4. Järjestättekö yksittäisiä tapahtumia tai retkiä jäsenillenne?

Kerran kuukaudessa tai useammin
Muutaman kerran vuodessa
Kerran vuodessa tai harvemmin

Retkiä
Jäseniltoja
Virkistyspäiviä (esim. ulkoilupäivä, ulkoilupäivä, saunailta)
Juhlia (esim. pikkujoulut, kevätjuhlat)
Muita tapahtumia

5. Mitä muita tapahtumia tai toimintaa?

6. Miten rahoitatte toimintaanne?

- Jäsenmaksuilla
- Avustuksilla
- Myyjäistuotoilla

- Tuotemyynnillä
- Arpajaisilla
- Järjestämällä tapahtumia
- Sponsoroinnilla
- Ilmoitus- ja mainosmyynnillä (esim. jäsenlehdissä)

7. Miten pyöritätte toimintaanne?

- Vapaaehtoisten avulla
- Verkostoitumalla muiden yhdistysten kanssa
- Meillä on palkattu työntekijä/-tekijöitä

8. Miten muulla tavoin rahoitatte tai pyöritätte toimintaanne?

-
-

9. Millä tavoin haluaisitte kehittää toimintaanne, jos siihen olisi varoja?

-
-

Avustusten hakeminen, sivu 2

Mistä olette hakeneet avustuksia vuodelle 2014?

Jokaisen toimijan kohdalla voi valita myös avustustyyppin.

10. Oletteko hakeneet rahallista avustusta kaupungilta tai kunnalta? Merkitsethän myös saitteko haetun avustuksen vai ette.

Toiminta-avustus
Tapahtuma-avustus
Yleisavustus
Hankeavustus
Projektiavustus
Saimme avustuksen
Emme saaneet avustusta

Kaupungin-/kunnanhallitus
Sosiaali- ja
terveyslautakunta
Liikuntalautakunta
Nuorisolautakunta
Opetuslautakunta
Varhaiskasvatuslautakunta

11. Oletteko hakeneet avustuksia muilta toimijoilta?

Toiminta-avustus
Tapahtuma-avustus
Yleisavustus
Hankeavustus
Projektiavustus
Saimme avustuksen
Emme saaneet avustusta

Raha-automaattiyhdistys
Autismiliitto ry
Autismisäätiö
Muu kattojärjestö (esim. Aivoliitto)
Ely-keskus
Aluehallintovirasto
Veikkaus
Kela
EU-tuki

TE-toimisto (työvoimapolitiittinen avustus)

12. Oletteko hakeneet avustuksia yksityisiltä toimijoilta?

Toiminta-avustus
Tapahtuma-avustus
Yleisavustus
Hankeavustus
Projektiavustus
Saimme avustuksen
Emme saaneet avustusta

Säätiöt
Yritykset (esim. sponsorointi, mainosmyynti)
Yksityiset lahjoittajat (esim. kannatusjäsenet)
Muut yhdistykset (esim. Marttayhdistys)

13. Oletteko saaneet ilmaisia tiloja käyttöönnne ja keneltä?

-
-

14. Tähän voi halutessa täsmentää minkä tahansa kysymyksen vastausta tai lisätä toimijoita, joita edellä ei ole vielä mainittu.

-
-

Kiitos kovasti vastauksista!

Liite 2. Kyselylomakkeen saate

Hei,

opiskelen HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulussa Johdon assistenttityö ja kielet - koulutusohjelmassa ja teen opinnäytetyötä autismikirjoon kuuluvien yhdistysten avustusten hakemisesta. Opinnäytetyön tavoitteena on hyödyttää yhdistyksiä, joilla itsellään ei välttämättä ole resursseja selvittää mahdollisia avustustahoja.

Tämän kyselyn tarkoituksena on kartoittaa mistä ja mihin tarkoitukseen jäsenyhdistykset hakivat avustuksia vuodelle 2014. Olisin kiitollinen, jos teidän yhdistyksestänne joku ehtisi vastata kyselyyn **1.12. mennessä**. Vastanneille lähetän yhteenvedon kyselyn tuloksista, joten siitä on toivon mukaan hyötyä jokaiselle yhdistykselle.

Kysymykset 1–9 kartoittavat yhdistyksen tämän hetkistä toimintaa ja kysymykset 10–14 selvittävät itse avustusten hakemista.

Kiitos vastauksista jo etukäteen!

Marraskuisin terveisin
Joanna Kärkäs
joanna.karkas@myy.haaga-helia.fi

Liite 3. Listaus säätiöistä

1. Kansan sivistysrahasto

”Kansan Sivistysrahaston toiminnan tarkoituksena on tukea apurahoin ja tunnustuspalkinoin yhteiskunnallisesti suuntautunutta kulttuuri- ja sivistystyötä, tutkimusta, opiskelua ja valistustoimintaa. Kansan Sivistysrahasto on yksityinen säätiö, joka toimii läheisessä yhteistyössä ammattiliittojen ja työväenjärjestöjen kanssa. Rahasto jakaa hakemuksesta apurahoja tieteen ja taiteen tekijöille, opiskelijoille, harrastajille, järjestöille ja työryhmille. Apurahoja jakavia rahastoja on yli 80.” <http://www.sivistysrahasto.fi/esittely>

Hakuaika: marras-joulukuu 2016

Esimerkkejä Kansan sivistysrahaston rahastoista:

- **Ahti ja Anni Fredrikssonin rahasto**
Vammaisten nuorten yksilöllinen koulutus- ja opintotoiminta
- **Aimo O. Aaltosen rahasto**
Vammaisten kansalaisten elämään ja vammaispolitiikkaankohdistuva tieteellinen tutkimus, yksityisten vammaisten opinto-, koulutus- ja kulttuuri-toiminta
- **Lasten ja nuorten puolesta rahasto**
Lasten ja nuorten sekä heidän järjestöjensä omatoiminen kulttuuri- ja vapaa-ajan harrastustoiminta sekä lasten ja nuorten kulttuuria kehittävä tieteellinen tutkimus

2. Otto A. Malmin säätiö

”Vuoden 2015 apurahat jaetaan kansansivistystä edistäviin sekä yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Apurahat voidaan myöntää työryhmille, organisaatioille tai yksityishenkilöille.” <http://www.ottomalm.fi/>

Hakuaika on 01.–30.4.2015.

3. Mannerheimin lastensuojeluliiton lasten ja nuorten kuntoutussäätiö

Ei myönnä avustuksia yhdistyksille, mutta perheet voivat saada täältä apua. <http://www.lastenkuntoutus.net/palvelut-perheille/>

4. Olvi-Säätiö

”OLVI-säätiön sääntöjen mukaisesti säätiö myöntää avustuksia ja apurahoja lasten ja vanhusten hyväksi tapahtuvaan toimintaan, vähävaraisten lahjakkaiden nuorten opintoi-

hin, kotiseututyöhön sekä kala- ja maatalouden kehittämiseen.”

<http://www.olvisaatio.fi/web/olvisaatio/>

Hakuaika: kevät 1.1.–31.3.2015

syksy 1.7.–30.9.2015

5. Päivikki ja Sakari Sohlbergin säätiö

”Lasten kohdalla painopiste on henkisen kehityksen edistämisessä isänmaalliselta ja kristilliseltä pohjalta sekä sellaisten haittojen lievittämisessä, jotka johtuvat ruumiillisesta ja henkisestä vajaakyisyydestä.” <http://www.pss-saatio.fi/>

Hakuaika: ei tietoa

6. Ragnar Ekbergin säätiö

”Säätiö toteuttaa tarkoitustaan antamalla avustuksia lähinnä järjestöille ja yhteisöille, jotka työskentelevät vanhus- ja lapsityön, turvakotitoiminnan ja vanhustutkimuksen hyväksi.” <http://www.ragnarekberginsaatio.fi/3avustus.htm>

Hakuaika: 1.10.–30.11.2015?

7. Stiftelsen 7:nde Mars Fonden

”Ainoastaan yhteisöt sekä muut järjestöt, voivat hakea avustuksia säätiöltä. Säätiö pyrkii tukemaan sosiaalisesti alttiita ryhmiä Suomessa ja ulkomailla. Erityisesti säätiö huomioi hakemuksia jotka liittyvät sosiaaliseen työhön lasten ja nuorten parissa.” <http://www.sjundemars.fi/>

Hakuaika: 31.1.2015 mennessä

8. Stiftelsen tre smeder

”Stiftelsen förverkligar sitt ändamål genom att bevilja understöd för verksamhet inom kultur, idrott, och annan allmän- och samhällsnyttig verksamhet inom sitt verksamhetsområde.” <http://tresmeder.fi/andamal>

Hakuaika: helmikuu ja syyskuu

9. William Thuring's stiftelse

”William Thuring's stiftelse har med åren vuxit till en betydande stiftelse i Finland som årligen delar ut märkbara summor till olika sammanslutningar på vetenskapens, konstens,

folkupplysningens och hälsovårdens område eller andra med dem jämförbara samman-
slutningar vilka strävar att förkovra eller utveckla behjärtansvärda och allmännyttiga än-
damål i Finland. Sivuilla oli maininta esimerkiksi siitä, miten tulee toimia, jos palkkaa avus-
tuksella avustajia.” <http://www.foundationweb.net/thuring/understod.html>

Hakuaika: 1.1.–31.3.2015